

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stanje mesečno Din 25.—, za in-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Kraljeva ulica št. 5/1.
Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi
št. 2034.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2036.Inzeratni oddelk: Ljubljana, Preše-
rnova ulica št. 4. — Telefon št. 2499Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.843 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 20. julija.

Redkokdaj v zgodovini se je zgodilo, da bi kak vladar umrl manj nepričakovano kot rumunski kralj Ferdinand in da bi bila država ob nastopu smrti bolj pripravljena na vse možnosti. Rajni rumunski kralj je trpel na neozdravljivem črevesnem raku, z njegovo bližnjo smrtjo se je že mesece računalo z vso gotovostjo. Nedavno so se celo pojavili glasovi madžarskega izvora, da je kralj Ferdinand že zdavnaj mrtev, da je izdihnil baš pred povratkom kraljice Marije iz Amerike. Ta govorica je trdila, da od tistega časa nihče več ni videl kralja, da hranijo njegovo skrbno balzamirano truplo v ledeni grobnici in da oficijelno proglasijo njegovo smrt šele tedaj, ko bodo politične prilike v Rumuniji popolnoma dozorele in bo naša iztočna zaveznica popolnoma pripravljena, da se izogne slehernemu kaosu in notranjemu potresu.

Ta madžarska govorica ne odgovarja dejstvu. Pokojni rumunski kralj je sicer mesece in mesece trpel in hrabro prenašal težke muke, kar vedo očividci iz diplomatskega sveta, zatisnil pa je trudne oči šele danes ponoči. Napačne govorice so se porodile predvsem iz dejstva, da se je v Rumuniji že več mesecev računalo s kraljevo smrtjo kot z neizbežno fatalnostjo in so se podvzeli vsi varnostni ukrepi za dan katastrofe.

Privravnice za izpremembo na prestolu so bile nujne, ker je bilo še pred meseci prestolonasledstveno vprašanje dokaj zapleteno in bi se iz njega utegnili poroditi državljanska vojna, ki bi ne samo oslabilila Rumunijo, marveč bi se izprevrila morda celo v vojno z vzhodnim rumunskim sosedom, sovjetsko Rusijo. Vprašanje Besarabije bi se pri tej priliki čisto gotovo pojavilo in obravnavalo v ostri obliki.

Odstavljeni prestolonaslednik Karol je ohranil še dokaj privržencev v Rumuniji, zlasti v krogih kmečke stranke. Ustavno imenovani regentski svet pa ni imel prave avtoritete v deželi. Averscova vlada se je sicer opirala na veliko večino v prejšnjem parlamentu, to večino pa si je priborila s tipično rumunskim volilnim rokodelstvom. Dejanski in general Averscu pomenil kdovekak v deželi. Da bi prišel do realne moči, se je baje bavil z diktatorskimi načrti, ki se niso strinjali docela z interesi krone, v zunanji politiki pa se je pod vplivom Mussolinijevim večkrat opasno nagibal k nedoglednim avanturam, ki brezpogojno niso bile v interesu rumunskega naroda.

Merodajni činitelji v Rumuniji, ki imajo dejansko oblast v rokah, so smatrali, da bi bilo nevarno pustiti Aversca pri državnem krmilu, ko umrje kralj Ferdinand. Zato je bil general neljubivo odslovljen, vlada pa je bila izročena kraljičini in liberalnemu zaupniku, knezu Stirbeju, ki je izvršil vlogo Janeza Krstinika za liberalnega odrešenika Bratiana. Odločujoči krogi na dvoru so pravilno ocenili dejansko razmerje moči v Rumuniji. Liberalna stranka je poleg kmečke edina močno organizirana politična grupacija, zase pa ima še prednost, da stoji za njo skoro vsa intelektualna in gospodarska moč rumunskega kraljestva. Bratianu znači v Rumuniji to, kar je nekoč v Srbiji pomenil Pašić.

Volitve so se izvedle z veliko naglico. Ne more biti sicer niti najmanjšega dvoma, da niso bile svobodne, da so se uporabljale vse v Rumuniji običajne metode. Res pa je z druge strani, da liberalna ekrazantna zmaga nesorazmerno točneje slika dejansko razpoloženje v Rumuniji nego Averscove volitve v maju l. 1926. Lahko se reče, da ima naša zaveznica onstran Dunava zdaj primeroma solidno vlado. Iz nje bo črpal tudi sicer dokaj šibki regentski odbor svojo avtoriteto. Zato ni verjetno, da bi prišlo po proglasitvi mladoletnega princa Mihaela za rumunskega kralja do večjih perturbacij v Rumuniji. Vlada in dvor sta gospodarska situacije. Nezadovoljevev je sicer res nekaj, ki so propadli pri zadnjih volitvah, toda ti nezadovoljevi so si nepravilno vezali roke v vprašanju prestolonasledstva v prid mladoletnemu Mihaelu in regentskemu odboru. Zdej ne morejo več nazaj, za to jim zlasti nedostajajo fizične sile.

Jugoslavija, ki jo veže z Rumunijo zavezniška pogodba Male antante, more biti samo zadovoljna, da vodijo zdaj rumunsko državno krmilo izkušeni politiki, ki opirajo svojo realistično politiko na Francijo in Malo antanto. To linijo je odobril pokojni kralj Ferdinand in je pri njej vedno vztrajal. V svetovni vojni se je postavil na stran velikih zaveznikov. Rumunski bojni pohod je bil sicer nesrečen, toda zavezniška zmaga je ustvarila Veliko Rumunijo, veliko, kakor je ni mogel sanjati večje niti najoptimističnejši rumunski nacionalist.

V pokojnem kralju smo izgubili dobrega zaveznika, zato se cela Jugoslavija pridružuje žalosti njegove vzvišene hčeri, naše kraljice Marije. Z druge strani pa nas tolaži zopet dejstvo, da

Marinković ne odobrava Davidovičevega nastopa

Povratak zunanjega ministra v Beograd. — Tudi drugi demokratski ministri se boje in solidarizirajo z g. Davidovičem. — Marinkovičeve izjave novinarjem

Skoplje, 20. julija. p. Zunanji minister dr. Marinković bi se bil moral že s moči vrniti iz Skoplja v Beograd. Ko se je že odpravljal na kolodvor, je bil obveščen, da prihaja v Skoplje njegov prijatelj, minister Šumenković. Zato je dr. Marinković svoj odhod odložil ter počakal na g. Šumenkovića, s katerim je imel sredi in danes daljše razgovore. Z g. Vukičevićem se dr. Marinković ni več sestal, danes zjutraj pa se je skupno z dr. Šumenkovićem odpeljal nazaj v Beograd.

Beograd, 20. julija p. Nedeljski govor šefa demokratske stranke g. Ljube Davidoviča, ki je očividno imel namen, da izzove krizo vlade, je dosegel, kakor se da sklepati iz današnjih dogodkov, baš nasprotno in povzročil težko krizo demokratske stranke, ki bo po soglasnem naziranju političnih krogov skoro gotovo končala z razcepom demokratske stranke. Govor g. Vukičevića v Skoplju dokazuje, da se je na sestanku z dr. Marinkovićem uveril, da demokratski ministri ne dele mišljenja šefa svoje stranke in da ne bodo izvajali konsekvenc iz govora g. Davidoviča. Tudi dr. Šumenković, ki je včeraj dospel v Skoplje, je hitro demantiral vesti beograjskih listov, da je na svo-

jem shodu v Ohridu napadal vlado in govoril o volilnem terorju.

Dr. Marinković in dr. Šumenković sta se danes popoldne vrnila iz Skoplja v Beograd. Novinarjem, ki so jima šli do Ralje naproti, je dal dr. Marinković kljub svoji znani rezerviranosti nekatere prav značilne izjave. Na vprašanje, ali se demokratski ministri strinjajo z g. Davidovičem, je g. dr. Marinković menil: »Kako bi se mogli strinjati s takim govorom? G. Davidović je govoril proti vladi, v kateri sedimo tudi mi, in je jasno, da se mi že radi tega ne moremo z njim solidarizirati.«

Ko so ga novinarji opozorili, da obstoja glasom poročil današnjih beograjskih listov v demokratski stranki velika kriza, je dr. Marinković odgovoril: »Ti listi že vedo, zakaj tako pišejo.« Iz celega razgovora pa se je dalo posneti, da dr. Marinković ne odobrava nastopa g. Davidoviča. Dr. Marinković je istočasno zopet demantiral vesti, da je Davidovičev govor izzval krizo vlade.

Kmalu po povratku gg. Marinkoviča in Šumenkovića so se sestali v zunanjem ministrstvu demokratski ministri, katerim je dr. Marinković poročal o svojem razgovoru z ministrskim predsednikom

Kriza davidovičevske stranke

Ultimat demokratskih ministrov g. Davidoviču. — Napeto pričakanje današnje seje davidovičevskega vodstva. — Ministrski predsednik je prekinil svoje agitacijsko potovanje in se vrača v Beograd

Beograd, 20. julija p. Z največjim zanimanjem pričakujejo politični krogi jutrišnjo sejo izvršnega odbora demokratske stranke, ki je bila sklicana že za danes, a je bila v zadnjem trenutku odgojena, ker se zunanji minister ni vrnil iz Skoplja zjutraj, kakor je bilo prvotno napovedano, marveč šele popoldne. V davidovičevskih krogih se zatrjuje, da pripravljajo g. Davidovič in njegovi prijatelji na jutrišnji seji oster napad na demokratske ministre. Ni izključeno, da bo že jutrišnja seja izvršnega odbora dovedla do razcepa demokratske stranke.

Veliko pozornost je vzbudila v političnih krogih tudi vest, da so demokratski ministri poslali g. Davidoviču pismo, v katerem zahtevajo, naj g. Davidovič preneha s svojo akcijo proti vladi in naj da g. Vukičević zadoščenje za nedeljske napade. Tudi današnji beograjski listi beležijo vest o tem pismu, ne vedo pa povedati ničesar gotovega o njegovi vsebini. Gosp. Davidović sam je novinarjem priznal, da je res prejel od demokratskih članov vlade neko pismo, izjavil pa, da je pismo zasebnega značaja. Točneje izjave je odklonil, enako kakor malo kasneje tudi njegov zaupnik Milan Grol.

Pred novo komunistično akcijo na Balkanu

V Moskvi napovedujejo, da je treba po polomu komunističnega pokreta na Kitajskem posvetiti vso pozornost Balkanu in sosednim državam

Berlin, 20. julija. d. V Moskvi se je vršilo minulo nedeljo v operi veliko zborovanje, na katerem so ruski komunisti izrazili svoje simpatije do komunističnega pokreta na Dunaju. Oder je bil okrašen z rdečimi zastavami. Kot govorniki pa so nastopili voditelji komunističnega pokreta, zlasti pa avstrijski in madžarski člani Kominterni, med njimi tudi Bela Kun. Vsi govorniki so naglašali, da mora komunisti sedaj ko se je odpovedal Kitajski, posvetiti vso svojo pozornost Balkanu in sosednim državam. Dogodki na Dunaju dokazujejo, da je situacija za aktivno komunistično politiko dozorela. Po zborovanju

so se vršile velike manifestacije po mestu. Slična zborovanja so se vršila tudi v vseh drugih večjih mestih.

Moskva, 20. julija. ds. »Izvestija« se obširno bavi z dunajskimi dogodki in ugotavlja, da revolucionarna ideja tudi v Evropi stalno napreduje. Evropske države pa bodo morale upoštevati pri uravnavanju svojih odnošajev sovjetske Rusije tudi to, da je baš Rusija glavno torišče revolucionarnega pokreta. List se jezi na izdajstvo socialnih demokratov, ki je prepredilo popolno zmago dunajskega delavstva, ki ni bilo pod pravi vodstvom.

Rop „Trgovskega doma“ v Gorici

Gorica, 20. julija. (pa.) Ker je senat odklonil potrebne kredite za udeležbo Francije na olimpijadi v Amsterdamu v letu 1928, je francoski odbor za olimpijske igre sklenil, da se olimpijade v Amsterdamu ne udeležijo.

Francija se ne udeležijo olimpijade v Amsterdamu

Pariz, 20. julija. (pa.) Ker je senat odklonil potrebne kredite za udeležbo Francije na olimpijadi v Amsterdamu v letu 1928, je francoski odbor za olimpijske igre sklenil, da se olimpijade v Amsterdamu ne udeležijo.

Belgijski vojni minister vztraja

Bruselj, 20. julija. d. Vlada je izročila včeraj nemškemu poslaniku odgovor na nemško noto. V odgovoru se naglašja, da belgijski vojni minister vztraja pri vseh svojih trditvah, ki temelje na dokumentih in objavah časopisja, kojih vesti je točno kontroliral. Jasno je, da ne more navesti vseh svojih virov in svojih informatorjev. Nota končno poudarja, da se nemška vlada pri vsaki priliki sklicuje na Locarno, da pa so obtožbe, ki jih je iznesla preiskovalna komisija državnega zbora, v popolnem nasprotju s tem duhom.

Berlin, 20. julija. (be.) Drugi memorandum belgijske vlade je dospel v Berlin. Belgijska vlada je objavila v belgijskem časopisju vsebino odgovora, še preden je bil znan v Berlinu, kar se vsekakor protivi diplomatskim običajem.

Po smrti rumunskega kralja

Izjemni vojaški in policijski ukrepi. — Cenzura za časopise. — Princ Mihael proglašen za kralja. — Regentstvo prevzelo svoje funkcije. — Truplo kralja Ferdinanda prepeljano v Bukarešto. — Pogreb v soboto. — Bratianu hoče za vsako ceno preprečiti povratak bivšega prestolonaslednika Karla

(Glej tudi poročilo na 6. strani.)

Bukarešta, 20. julija. (sp.) Takoj po smrti kralja Ferdinanda je bila prekinjena telefonska zveza med Bukarešto in Beogradom. Telefona so se mogli posluževati samo dvor, vlada in rumunsko poslanstvo. Vlada je zaprla tudi mejo. Zbiranja so prepovedana. Časopise je pod najstrožjo cenzuro. Bratianu je prispel s posebnim vlakom v Sinajo in se je osebno prepričal o kraljevi smrti.

Princ Mihael, ki je s posebnim vlakom prispel iz Constanze v Sinajo, je našel kralja že mrtvega. Drugi sin princ Nikolaj, ki je bil že v ponedeljek brzoljavno pozvan k očetu, je našel kralja še živega. Bratianu je v zadnjih dnevih odredil obširne vojaške in policijske ukrepe. V političnih ozirih pričakuje sedaj po kraljevi smrti zblizanje med Bratianom in rumunsko kmetosko stranko, da se ohrani sedanje ustavno stanje.

Princa Mihaela, ki je prispel ob 2. popoldne v Bukarešto, so sprejeli na kolodvoru vsi člani kabineta in zastopniki oblasti. Ob 4. popoldne je odšel princ v parlament, kjer je bil na skupni seji zbornice in senata proglašen za rumunskega kralja.

Ob 7. zjutraj se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so bile določene pogrebne svečanosti in izdane potrebne odredbe glede regentstva. Seje parlamenta, ki se je včeraj konstituiral, so do nadaljnjega odgojene. Skupščina in senat bosta sklicana šele po pogrebu in bosta najprej položila prisego regentstvu.

Regentstvo tvorijo kraljeva družina in princ Nikola, patrijarh Miron Christe in predsednik kasacijskega sodišča Buzdugan. Člani regentskega sveta so položili prisego in prevzeli svoje funkcije.

Naša država in smrt kralja Ferdinanda

Pogreba se udeleži kralj Aleksander, vlada in vojaška deputacija. — Šestmesečno žalovanje na našem dvoru. — Sožalje naše vlade

Bled, 20. julija. p. Kralj Aleksander odpotuje jutri v Beograd in od tam v Bukarešto, da prisostvuje pogrebu kralja Ferdinanda. Na našem dvoru, na Bledu in v Beogradu, je bilo nocoj razglašeno šestmesečno dvorno žalovanje. Kralja bo spremljal na potovanju general-adjutant admiral Prica.

Beograd, 20. julija. p. Zunanji minister dr. Marinković je poslal kraljici Mariji povodom smrti kralja Ferdinanda nastopno sožalno brzojavko: Globoko prevzet po tožni vesti o smrti prevzvišenega in spoštovanega očeta Vašega Veličanstva, prosim Vaše Veličanstvo, da blagovolite sprejeti izraze najglobljejšega sožalja.

Rumunskemu zunanjemu ministru Titulescu pa je poslal nastopno brzojavko: Izvolite sprejeti najiskrenejše sožalje povodom smrti Nj. Veličanstva kralja Ferdinanda, kakor tudi željo za srečno vladanje kralja Mihaela. Slava kralju, živio kralj.

Ministrski predsednik Vukičević je poslal rumunskemu ministrskemu predsedniku Bratianu nastopno brzojavko: Globoko ganjen ob tožni vesti o smrti Nj. Veličanstva kralja Ferdinanda, Vam izrekam v imenu kraljevske vlade globoko sožalje in simpatije ter vas prosim, da blagovolite sprejeti tudi moje zatrdilo, da delimo z vami veliko bol, ki je zadela prijateljsko in zavezniško Rumunijo.

Beograd, 20. julija. p. Danes popoldne ob 5. do 7. se je vršila pod predsedstvom ministra Marinkovića seja ministrskega sveta, ki je bila predvsem posvečena zadevam, ki so v zvezi s smrtjo rumunskega kralja. Naša vlada se udeležijo pogrebni svečanosti po posebni deputaciji, ki jo tvori ministri dr. Mijović in Ninko Perić ter pomočnik zunanjega ministra Stevo Pavlovič.

Sovjetske justifikacije

Moskva, 20. julija d. Sodišče v Scabarovskem, je obsodilo bivšega carističnega oficirja Plakulova na smrt. Obtožen je, da je l. 1919 kot član bele armade umoril mnogo ljudi in trpinčil ujetnike. Aretiral so ga l. 1926 pri prekoračenju rusko-kitajske meje. V Kijevu je bilo ustreljenih 20 monarhistov. Na povelje Čeke je bil aretiran na finski meji vojaški ataše finskega poslanstva v Moskvi Aume, ki se je vračal v domovino.

Moskva, 20. julija. (be.) V Minsku je obsodilo sodišče na smrt poljskega vojvoda Sasonovića, ki je izdal polškemu vojnemu uradu sovjetske vojne tajnosti.

Vojni minister je izdal naredbo, da morajo vse čete še danes priseči zvestobo novemu kralju. Na vseh državnih poslopih so razobešene žalne zastave. Bivši prestolonaslednik princ Karol je bil danes brzoljavno obveščen o smrti svojega očeta, vlada pa mu je obenem sporočila, da bo njegov povratak za vsako ceno preprečila, kakor tudi one-mogočila vsak korak, če bi se spuščal v kakršnekoli avanture.

Kraljevo truplo je bilo danes zjutraj ob 8. balzamirano in prepeljano v Bukarešto, kjer je položeno v palači Codroceni v prestolni dvorani poleg prestola na mrtvaški oder. Balzamiranje je izvršil naš strokovnjak dr. Imović iz Beograda. Pogreb se vrši z običajnimi ceremonijami v soboto zjutraj ob 8. Truplo bo prepeljano v Curto des Arges, kjer bo položeno v kraljevsko grobnico, v kateri počivajo rumunski vladarji iz 14. stoletja, in sicer poleg kralja Karola.

Beograd, 20. julija p. V rumunskem poslanstvu so danes izjavili vašemu dopisniku, da vlada v vsej Rumuniji popoln red in mir. Vesti iz Bukarešte pa poročajo, da vlada med prebivalstvom veliko razburjenje. Splošno prevladuje prepričanje, da bo smrt rumunskega kralja rodila za Rumunijo težke posledice evropskega značaja. Vsa državna poslopja, pošte in železnice, je zasedlo vojsko. Rumunski poslanik na našem dvoru g. Emandi je danes popoldne odpotoval v Bukarešto.

Pariz, 20. julija s. Kakor se zdi, rumunski princ Karol še ne ve za smrt svojega očeta. Princ Karol je včeraj odšel na daljšo turo z avtomobilom. Cili njegovega potovanja ni znan. Njegova službač načne povedati, kam se je princ odpeljal.

Šef protokola Adamović in ministerjalni tajnik Lukić. Posebno deputacijo odpošlje tudi 25. pešpolk iz Tuzle, ki nosi ime rumunskega kralja, ki je bil častni komandant tega polka. Deputacijo bodo tvorili komandant polka, komandant bataljona ter po eden vodnik in narednik. Deputacija, ki bo obenem zastopala našo vojsko, bo položila na krsto srebrn venec.

Dunaj, 20. julija s. Zvezni predsednik dr. Hainisch je ob priliki smrti rumunskega kralja Ferdinanda poslal kraljici Mariji sožalno brzojavko. V imenu zveznega predsednika se je javil kabineti podravatelj Klasztersky pri rumunskem poslaniku Mitlenu, da mu izroči sožalno izjavo. Zvezni kancelar dr. Seipel je poslal rumunskemu ministrskemu predsedniku Bratianu sožalno brzojavko v imenu zvezne vlade.

Popoldne je odšel zvezni kancelar v spremstvu poslanika Junkarja k rumunskemu poslaniku Mitlenu in ga prosil, da sporoči kraljevski rodbini sožalje avstrijske vlade. Avstrijski poslanik v Bukarešti Lukes, ki biva trenutno v Avstriji na dopustu, je odpotoval v Bukarešto, kjer se bo kot posebni zastopnik avstrijske vlade udeležil pogrebni svečanosti.

Rim, 20. julija. o. Mussolini je takoj odposlal v Bukarešto sožalno brzojavko v svojem imenu, kakor tudi v imenu vlade. Javni uradi so razobešili žalne zastave. Vse za rumunskega poslanika je v znak sožalja zaprta. Listi posvečajo pokojnemu vladarju spominske članke, v katerih pravijo, da je bil pokojni kralj Ferdinand ustanovitelj sodobne velike Rumunije in nove moderne zgodovine. Naglašajo obenem, da je bil pokojni kralj Ferdinand odkritosrčen prijatelj Italije.

London, 20. julija. (lo) Vlada je izrazila brzoljavno svoje sožalje rumunski vladi ob smrti kralja Ferdinanda.

Maroški sultan pred smrtjo

Pariz, 20. julija. (be.) Zdravstveno stanje maroškega sultana se je zelo poslabšalo.

Udušena vojaška vstaja v Mehiki

Mexico City, 20. julija. (be.) V Veracruzu je bila vdušena obsežna vojaška revolucija.

Odprava vizumov med Anglijo in Avstrijo

London, 20. julija. (be.) Zunanje ministrstvo poroča, da so vizumi potnih listov med Avstrijo in Anglijo odpravljeni.

Komunisti izzivali tudi na grobovih

Včeraj popoldne se je vršil na Dunaju pogreb prvih žrtev. - Preprečena komunistična provokacija. - Nova justična palača bo zgrajena v petih letih

Dunaj, 20. julija. s. Popoldne se je na prostoru med centralnim pokopališčem in krematorijem vršil pogreb žrtev zadnjih nemirov. 57 krst je bilo v polkrogu postavljenih pred portalom. Venci so razen socialnodemokratske stranke iz Nemčije in Madžarske darovale razne domače in inozemske organizacije. Po cerkvenih opravilih se je mestni svetnik Speiser namesto obolelega župana poslovoil od pokojnih, izrazil preostali svoje globoko sožalje in obljubil, da se bo zanje po možnosti zavzela država. Za dvema socialno-demokratskima govornikoma je stopil na tribuno nek komunist, ki je v svojem govoru izzival in zahteval oborožitev proletariata. Navzoči so govor sprejeli z velikim vznemirjenjem. Ko je bil govornik pozvan, naj svoj govor zaključi, je spraval svoj rokopis in izginil. Tekom včerajšnjega dneva je umrlo v bolnicah še 12 težko ranjenih.

Poljski poslanik dr. Karel Bader je posetil dunajskega župana dr. Seitzja ter mu v imenu poljske vlade izrazil sožalje za žrtve dunajskih nemirov.

Dunaj, 20. julija. d. Včeraj je ministrstvo za javna dela izvršilo komisijski pregled razvalin justične palače. Po ogledu se je vršila v ministrstvu dolga konferenca strokovnjakov in zastopnikov vlade, na kateri je bilo sklenjeno, da se palača znova pozida. Izvedba tega sklepa je poverjena stavbenemu nadsvetniku inž. Leonu Blumenthalu. Po njegovem mnenju bo potrebno za popolno dograditev justične palače najmanj pet let. Včeraj so pričeli razkopavati razvaline in iskati nezažgane sodne spise. Več vozov rešenih aktov so prepeljali v zasilne prostore sodišča, kjer sodniki sedaj skušajo urediti še ohranjene spise. Ugotovljeno pa je, da je zgorelo več tisoč spisov, tičočih se ločitev zakonov, pri čemer so uničeni tudi vsi osebni dokumenti interesentov. Največjo škodo pa povzročajo neredi pri vrhovnem sodišču, vsled česar se bo moralo obnoviti vse postopanje od prve instance dalje, tako da bodo interesenti trpeli ogromno materialno škodo.

Odmev dunajske revolte v Evropi

V Parizu pravijo, da je treba priključiti Avstrije Nemčiji na vsak način preprečiti. - Angleški glas za priključitev! - Fašistični komentarji. - Češki nasveti

Pariz, 20. julija. (s-pa) »Temps« pri- znava, da so v gotovih inozemskih krogih že namigavali, da je treba za Avstrijo intervencije od znan. Sedaj je jasno, da se je samo zdelo, da Avstrija ni zmožna, da bi se sama rešila. Nastop avstrijske vlade dokazuje, da se Avstrija lahko ubrani re- volucijskim silam in da ne potrebuje ukre- ke posredne ali neposredne intervencije, da bi varovala svojo neodvisnost. Pariški časopisni komentarji so vsi pisani iz vidika, da je treba priključiti Avstrijo k Nemčiji na vsak način preprečiti. Čeprav stvar še ni tako daleč, da bi bilo treba reči, da bi pomenila priključitev neposreden casus belli za Francijo, se vendar naglašajo, da bi prej ali slej brez dvoma privedla do vojne.

»Petit Journal« smatra, da tvorijo neredne oborožene formacije v Avstriji veliko nevarnost za mir in red. List zaklju- čuje, da bi moralo posredovati Društvo na- rodov, da se to nenormalno stanje čim prej odpravi. »Echo de Paris« prihaja do istih zaključkov in trdi, da tvori novostau- novljena občinska straža na Dunaju veliko nevarnost za mir. »Avenir« meni, da je Avstrija povodoma sedanje krize dokazala, da ima dovolj moči za samostojno politično življenje. »Homme libre« predlaga, naj se Avstriji gospodarsko odpome.

London, 20. julija. d. »Westminster- gazette« razpravlja o avstrijskem pro- blemu in prihaja do zaključka, da je dolž- nost vseh drugih držav, da v svojem last- nem intereso poskrbe za urejene politične in gospodarske razmere v Avstriji. Dunaj je danes glava brez trupa in se je le ču- diti, da se ni zgodilo še kaj hujšega. Dok- ler Avstrija ne dobi naravnega zdravlja, to je združitev z Nemčijo, bo ostala tori- še nemirov v srednji Evropi. List zavr- ča italijanske očitanje na račun Avstrije in

povdarja, da je napetost v Avstriji sama posledica dejstva, da socialni demokrate dr. Seiplove vlade ne smatrajo za dovolj liberalne.

Rim, 20. julija. d. Tisk posveča dunaj- skim nemirjem veliko pozornost in jim pri- pisuje izredno važnost. »Popolo d'Ita- lia« naglašajo, da leži glavni vzrok dunaj- ske revolte v pomanjkanju vsake državne discipline in v zločinu popustljivosti do komunističnih organizacij. Socialne demo- kratije in podpiranje protifašističnega po- kreta. »Tribuna« ostro napada zveznega kancelarja dr. Seiplo in pravi, da ni kaka veličina, ker se je izkazalo, da so potreb- ne samo odločne policijske mere, da se napravi konec komunističnemu in socialis- tičnemu rovarstvu. »Lavoro d'Italia« vidi v celem problemu samo politični mo- ment ter naglašajo, da se bo morala Avstri- ja sprijazniti tudi s politično kontrolo, če dr. Seipel in njegova vlada ne bosta znala ukrotiti socializma.

Praga, 20. julija. d. Meščanski list v ale odgovornost za krvave izgrede na Dunaju izključno na vodstvo avstrijske socialne demokracije. Zlasti ostro piše »Narodny Politika« ki povdarja, da bo morala Av- strija nuditi primerno garancijo, da se sli- ni izgrede ne bodo več ponovili. Vlada mo- ra predvsem preprečiti, da bi komunisti še nadalje izkoriščali propagando za priklju- čitev Avstrije k Nemčiji. Jasno je, da bo do inozemske vlade zahtevale odškodnino za škodo, ki je bila povzročena njihovim državljanom. Konferenca veleposlanikov pa bo morala podvzeti primerne korake, da očisti avstrijsko armado vseh nezanesljivih elementov. Oboroženi napadi, ki so se iz- vršili na Dunaju, pa so obenem dokaz, da Avstrija razorožitev v smislu mirovni po- godbi ni vzela preveč resno.

Klerikalna politična gesla od včeraj in od danes

Klerikalna politika ima zadnje leto čud- no smolo. Vse, kar je prej rinita v ospredje, to mora danes sama odbiti, kar je izdala gesel za vabo volicem, vse je sedaj pred vso javnostjo prodala.

Njeno versko stališče je itak znano, da je samo plašč, da se s tem pritiskom lovi ljud- stvo v duševno in gospodarsko odvisnost. Njeno slovensko stališče ni razkrinkano samo v odnosu do Vatikana, kjer so Skofje nastopili proti rešitvi vprašanja glagolice v konkordatu in ne brani naših rojakov nasil- nega poitalijancjevanja in ponemčjevanja, ki ga neumiljeno izvajajo Skofje v Celovcu in Juliju Krajini po naročilu rimske kurije. Ta »slovenska stranka« je stopila v trajno zvezo s stranko, ki je res po vsem svojem mišljenju velebrska in živi v zastarelem du- hu plemenskega hegemonizma in centra- lizma.

Korupcija je SLS živo obsojala. Celu shod je priredila v Ljubljani zoper njo, kakor da je korupcija doma ravno v Ljubljani. V an- ketnem odboru pa je njen glas pokopal svo preiskavo proti zločinem afere Adamovo. In kakor v zasmeh vsem prejšnjim proklet- stvom nad korupcijo NRS, se je začela bližati in se je združila baš s to stranko in to povrh tega z njenim policijskim delom, ki sta se mu pridružila gg. dr. Laza Marko- vič in Voja Janjič. Naša SLS vse krije in hvali, kar je prej obsojala.

Tudi za svobodo je bila SLS veta, dokler je bila v opoziciji. Za svobodo volitve in po- litičnega udeleževanja. Zdaj pa je vredno čitati, kako sramežljivo gre »Slovenec« pre- ko vsak dan javljenih škandalov, ki jih uga- nja policija pri postavljanju kandidatur v dobri polovici države. Veliki župani sklicu- jo shode, odločajo, kdo bo kandidat, kdor je proti, je »buntovnik«, delegate zapirajo, nasprotnike gonijo dan in noč. Vse srbski del države je kakor v obsednem stanju. Vse- ga tega naša SLS ne vidi, ker noče. Ta stranka paš zahteva svobodo le zase. Seveda je SLS bila tudi neomajna zaščitnica demokra- cije in parlamentarizma. Včeraj pa »Slovenec«, z debelimi črkami objavlja izjavo pred- sednika SLS, da bi Radić ne smel v vlado, pa tudi če bi imel vseh 315 mandatov!

Z zaničevanjem se mora obrniti od klerikalnega časopisa, ki pogreva znano žalo- stno trhovaleško afero od 1. junija 1924, s katero ima SDS mnogo manj opraviti kakor SLS, ki je s ščuvanjem zavednega delavstva ustvarjala atmosfero za tedanje neurečo. Spo-

min na ouh par občin, ki so bile razpušče- ne od tedanje vlade, je zelo mučen za SLS, kajti v dotičnih slučajih so se dokazale težke posledice povojne morale in malverzacije občinskih funkcionarjev, ki so žal zahtevale intervencijo oblasti. Volitve 1. 1925. so se v Sloveniji izvršile v popolni svobodi, tero- rizarili so samo politikujoči duhovniki s priž- nic in iz spovednic in posojilnic.

Danes SLS brani nasilja vseh vrst, ki so naperjena proti volilni svobodi v Sloveniji: komisarji po občinah, ki morajo vršiti na- lože SLS glede personalij in služb, komi- sarji po brannilnicah, da se bi spravilo v strah tisoče, ki iščejo kredit. Ataka na svo- bodo in avtonomijo občine Kranj je najno- vejši list v tej seriji. Mesto da bi revidirali pri čestnem odboru v Mostah, kaj je tam počel njihov odlični vodja ali pa pregledali take občine kakor je n. pr. Preddvor, stika- jo z velikim trudom in troški proti politič- nim nasprotnikom.

»Za delavce« so se na papirju ogrevali gg. okoli SLS Sedaj pa je prišlo na dan, da so obnovili in zaostrili davek na ročno delo, razširili ga na javne obrate, podvojili da- vek privatnih nameščencev, reducirali soci- alne institucije z brezglavimi redukcijami in »štedno« ubili naše železnkarstvo. Urad- ništvo, za katero so imej vedno toliko slad- kih besedi, pa so okrnili penzijske pravice, zvanikične spremeniili v dnevalčarje in uda- rili z novimi redukcijami.

Vse kar je započela SLS, se je v njenih rokah zaobrnilo v zlo in nesrečo ljudstva. Z dežele prihajajo vesti, da SLS pred kmečkim ljudstvom znani Korošec »blejski pakt« taji in tam noče nič vedeti, da se je združila z radikali. Tam gre stara parola o velsrbih in krivovercih naprej, ljubezen g Korošca je le za Beograd in za strašno nameščencev v Sloveniji.

Zanimivo je tudi držanje SLS napram demokratom. Prej so klerikalne novine pov- zdigovale g. Davidoviča v nebesa, odkar pa je spoznal klerikalce v vsej njihovi dvorez- nosti, ni Davidovič pri škofih več v milo- sti in že se iz njega norca dela. Edini modrijan je sedaj g. Vukičević. Do njego- vega poraza.

Le tako naprej gg. farizeji. Ljudstvo ne pozablja tako hitro in barve, ki jih s kame- leonsko naglostjo spreminjate si dobro za- pisule v spomin. Iz tigrov se razvijajo kame- leoni.

Demokrati in vlada

Zanimive izjave dr. Marinkovića

Kakor smo že včeraj poročali, je zunanji minister dr. Marinković v torek sprejel v Skopju po svojem razgovoru z g. Vukičevićem novinarje, katerim je dal več zani- mivih, dasi precej diplomatsko megleh izjav. Iz njih izhaja da se gg. Marinković in Vukičević vendar nista tako dobro spo- razumela, kakor se je sprva mislilo. Glas- smo beograjskih listov je g. Marinković izjavil med drugim:

»Kar se tiče govora Liube Davidoviča v »Takovu«, stoji za g. Vukičevićem na ena- kem stališču. Demokrati člani vlade smo mnenja, da se ta govor tiče Vukičevića šele v drugi vrsti, ker se vendar demokratska stranka tudi sama nahaja v vladi. Ako se v tem govoru nahaja kritika vladnega dela, potem je to vprašanje demokratskih mini- strov, ki imajo odločiti, ali se ta kritika giblje v pravičnih mejah in ali se jim ne natanjara večja odgovornost, kakor jo mo- rejo prevzeti. O tem sem se razgovarjal s predsednikom vlade. Razgovorila sva se sploh o vseh vprašanjih, ki se tičejo vlade.«

»Ali bo demokratska zajednica napravila vprašanje svojega sodelovanja v vladi, ako se policijski aparat ne izmenja?«

»Iz tega ne more napraviti vprašanja, ako ga tudi druga stran ne napravi. Med nami in predsednikom vlade ni načelnega nesoglasja o tem, da je treba menjati po- ložaj. V resnici se ni vse bilo izmenjano in kar je bilo izmenjano, se ne zadostuje.«

»V javnosti se govori, da se vlada nahaja v krizi. Kaj je na tej vesti?«

»Do krize vlade na podlagi dosedanjih razlogov in povodov ne more priti, razen ako bi mi demokrati sklenili. da izstopimo iz vlade.« Poslednje besede je dr. Marinković odločno povdaril.

»Kakšno je razmerje med enim in drugim delom vlade?«

»Potrebno je, da je dobro. Človek pa ne more vedeti, kaj bo jutri. To so stvari, o katerih se človek ne more izjaviti.«

»Ali bodo volitve kolikortoliko svobod- ne?«

»To bo šele javnost videla. Policijski apa- rat ni bil dovolj izmenjen. Neke ljudi je tre- ba po našem mnenju se izmenjati. Kar se je zagrešilo tekom let, se ne da popraviti v kratkem času.«

Brezplačni učni tečaj umetnega vezenja

bo priredila tvrdka
Singer šivalni stroji Bourne & Co
Ljubljana

in sicer: od 25. julija do 6. avgusta sedaj na ljudski šoli na Prulah, od 1. do 13. avgusta v ljudski šoli, Glince, od 8. do 20. avgusta t. l. v ljudski šoli, Sp. Šiška, na kar cent. občinstvo opo- zarjamo in vladno vabimo.

Politične beležke

Interesanten razgovor z dr. Žerjavom

Prošlo nedeljo je vzbudilo veliko zanimanje političnih krogov, da je minister Marinković pri povratku v Beograd dopotoval z Bleda v Ljubljano v družbi dr. Žerjava. Do- pisnik »Novosti« in »Pravde« je obiskal dr. Žerjava, da ga vpraša o pomenu tega se- stanka. Ali ste iskali g. ministra sestanka z dr. Marinkovićem? Je vprašal dopisnik. »Ne, sestala sva se slučajno. Potovala sva z istim vlakom in g. dr. Marinković je bil tako ljubezljiv, da me je povabil v svoj voz. Razgovorjala sva se povsem pri- vatno. Ali sta se razgovorjala v zblizanju sam. demokratov in demokratov po blejs- kem sporazumu med g. Vukičevićem in SLS? »O tem baš ne. Znano je, da zelo ši- rok krogi na obeh straneh žele, da se vzpostavi staro edinstvo stranke. Blejski sporazum še okrepljuje to stremenje.« Kaj vam je rekel dr. Marinković o blejs- kem paktu? »Dejal je, da o sporazumu med gg. Vukičevićem in dr. Korošcem še ni obveščen in da radi tega demokratska stranka ni bila v položaju zavzeti kakšno stališče.« Kakšni so sedaj odnosi med samostojnimi demokrati in demokrati? »Razdvojenost obstoji radi starih neza- upanj in nesporazumov, pa kar trenutno iz- gubila na moči. Najvažnejše v vprašanju nadaljnjega zblizanja bo stališče, ki ga bo zavzel g. Davidovič. Zedinjenje vseh demo- kratov po mojem mnenju ni izključeno.« Kako sodite o sporazumu med Vukičevi- čem in dr. Korošcem? »Cela SDS je ab- solutna solidarna z nami, slovenskimi sa- mostojnimi demokrati, da ta sporazum ni naperjen samo proti nam, temveč proti vsem demokratom v državi, in zato je na- ravno, da se razpoloženje za zblizanje zboljšuje.«

Zanimiv konventikel v klerikal- nem »kevdru«

Krščanski socialci, ki imajo po mnogih krajih na delu svoje lastne, od oficijel- nega vodstva SLS popolnoma neodvisne or- ganizacije, ki pa take niso imeli še v Ljub- ljani, so takoj po znani Stanovnikovi afe- ri sklenili ustanoviti lastno organizacijo tu- di v mestu. V torek zvečer se je vršil v kleti Komunnega društva na Kongresnem trgu ustanovni občni zbor te organizacije pod imenom Delavske zveze. Zboru je predsedoval g. Marinković, udeležilo pa se ga je lepo število krščansko-socialnega delavstva, ki se mu gospodje od glavnega odbora SLS, absolutno več ne dopadejo. Vendar so bili ravno ti gospodje zelo v skr- beh za ljudi, ki so se jeli zbirati v drugem taboru, iz same skrbi za tje so poslali na- zbor odličnega somišljenika, ki je hitel pla- čevati za vino, nato pa delavcem nasveto- val za predsednika nove organizacije ne- kega uslužbenca mestnega magistrata. De- lavci pa so predlog takoj naložile in za- vrnili, ker so med tem izvedeli, da se je bil predlagani kandidat nedavno prelevil iz krščanskega socialca v oficijelnega esel- esarja. Na zboru je nastal strašen »špek- take«, ki je končal s tem, da so delavci predsedniškega kandidata in njegovega protektorja postavili pod kap, akoravno je prej kar deževalo vina.

Obtožba radi volilnega terorja

Bivši minister Krsta Miletić je objavil oklic »vsem radikalom in vsem prijateljem narodnih svobodincev«. V oklicu navaja, da so policijski organi v timoškem volil. okrož- ju kršili kazenski zakon in zakon o volit- vah narodnih poslancev. Z vsemi silami so delali na to, da izpremenijo razpoloženje ra- dikalskih organizacij v korist policijskih kandidatov. Zaradi tega najvaja Miletić, da bo vložil pri zaječarskem sodišču tožbo proti vsem sreskim glavarjem in ostalim policijskim uslužbenecem, kakor tudi proti velikemu županu timoške oblasti, ker so pri- teh nezakonitih dejanjih aktivno sodelovali. Krsta Miletić veli, da bo to po svojem zna- čaju najinteresnejši kazenski proces v naši državi. Zato prosi, naj se mu zaupno dostavi poročila o vseh nezakonitih de- janjih policijskih organov v timoškem okrožju.

Radićeva prorokovanja

Broj, 20. julija. n. Stjepan Radić se je danes podal na agitacijsko turnejo in je dospel ob 11. dopoldne v Bosanski Broj. Pri prihodu v Slavonki Broj so priredili nikičevci proti njemu demonstracije in ga obmetali z gnilimi jajci. V Bosanskem Bro- ju so se demonstracije ponovile. Popoldne je odpotoval g. Radić v Derwentu. Kjer vla- da med radićevci velika razcepjenost in je ogrožen radićevski mandat, ki ga imajo sedaj v tem srezu. Radić je v svojem govo- ru ostro napadal vlado radi volilnega te- rorja, češ da hoče vlada povsod s policijo vsiliti svoje kandidate. Trdil je, da so vsi ministri razven vojnega, prometnega, fi- nančnega in zunanega ministra nesposob- ni. Zato je potrebno, da nastopijo vse stranke, ki branijo demokracijo in parla- mentarizem, složno in napravijo konec na- silju in brezpravnosti. Dalje je naznanil, da bodo radićevci izšli iz volilnega boja kot najmočnejša stranka. Skupno z zemljo- radniki bodo imeli v novem parlamentu nadpolovično večino, če pa bodo stopili v zvezo še z demokrati, bodo imeli nad 200 mandatov, kar pomeni, da bodo te stranke po volitvah tvorile vladni blok.

Končno se je bavil g. Radić tudi z zuna- njo politiko in je med drugim naglasil, da sta papa in Mussolini eno in isto ter Hr- vatjo edini katoliški narod, ki ni jezuitski. Vašemu dopisniku, ki se je po shodu razgovarjal z g. Radićem, je izjavil, da je le na radićevih ležeh, če in kdaj vstopi- jo v vlado, da pa se to lahko zgodi vsak trenutek.

Ženevska posvetovanja se bližajo koncu

Ženeva, 20. julija. (lo.) Zaradi odhoda glavnih angleških delegatov v London ni zaznamovati na konferenci ničesar nove- ga. Ameriška in japonska delegacija sta v trajni brozjavni zvezi s svojima vladama. Z ozirom na stališče ameriške delegacije se bodo morali nekoliko revidirati angle- ško-japonski predlogi. Merodajni krogi upa- jo, da se konferenca v nekaj dnevih uspeš- no zaključi in da se doseže popoln sporaz- um. To upanje potrjuje tudi izjava glavn- ega ameriškega delegata Gibsons, ki je izjavil, da ne bo Amerika v slučaju ang- leško-japonskega sporazuma, delala težav splošnemu sporazumu. Včeraj je prišlo med japonsko in angleško delegacijo do popo- lne soglasja v vseh vprašanjih. Vsebinska tozadevna sporazuma je bila odposlana na vpogled in odobritev japonski in angle- ški vladi.

Kakor se izve, skuša glavni ameriški de- legat Gibson spraviti angleško-japonski sporazum v sklad z ameriškimi potrebami. Angleško časopisje odločno zanika nekatere trditve inozemskih listov, češ da je ang- leško-japonski dogovor naperjen proti in- teresom ameriških Zedinjenih držav. An- glijci je bila vedno prijateljica Japonske in nima z njo nikakih spornih točk. Toda če bi sporazum z Japonsko pomenjal ost proti Ameriki, bi bil angleški narod prvi, ki bi nastopil proti taki politiki.

Sacco in Vanzetti v gladovni stavki

Boston, 20. julija. d. Ker je zabranjen branitelju na smrt obsojenih anarhistov, Sacco in Vanzetti pristopostovanje pri se- jah preiskovalnega odbora, sta Sacco in Vanzetti, kojih justifikacija je določena za 10. avgust pričela gladovno stavko. Prepri- čana sta, da bo njuna justifikacija izvrše- na ne glede na rezultat preiskave tega od- bora in hočeta zato raje umreti od glada. Faktično tudi oblasti niso ukrenile ničesar, da bi jih umetno hranile.

Courtney odleti danes

Berlin, 20. julija. (be.) Polet kapetana Courtneya preko Oceana je bil preložen na jutri.

10.000 pušk zgorelo

Medrid, 20. julija. (pa.) V Valladolidu je izbruhnil v artiljerijskem parku požar, ki je uničil 10.000 pušk.

Chamberlain o Egiptu in Perziji

London, 20. julija. (lo.) V spodnji zbor- nici je bila na zunanje ministra stavlje- na interpelacija, ako je došlo povodom obis- ka egiptskega kralja, do razgovorov z egiptskim ministrskim predsednikom Sar- wat pašo glede štirih rezerviranih točk egiptsko-angleškega sporazuma. Chamber- lain je odgovoril, da je prišlo do razgovo- rov z egiptskim ministrskim predsednikom, vendar pa Sarwat paša ni nameraval za- ključiti nikakih novih dogovorov z angle- ško vlado.

Nato je Chamberlain odgovoril na inter- pelacijo glede korakov angleške vlade v korist odstavljenemu šeku Mohammedu. Minister je izjavil, da odločitev o tem vprašanju ni v rokah angleške vlade, ki je ponovno zahtevala od Perzije, da vrne šeku njegovo deželo in osebno prostost. Per- zijska vlada je opetovano obljubila, da to vprašanje čimprej zadovoljivo reši. Poga- janja so sedaj v teku in upa se, da bo za- deva v kratkem rešena.

Francija in sovjeti

Moskva, 20. julija. d. Francoski poslanik Herbetto, o katerem se je zatrjevalo, da bo odpoklican, se je danes vrnil na svoje mesto. V soboto se vrne tudi poljski po- slanik Patek, ki bo prinesel odgovor polj- ske vlade na zadnjo sovjetsko noto. Ob- cjem je dobil Patek od svoje vlade instruk- cije, naj takoj uvede pogajanje za skleni- tev poljsko-ruske pogodbe o nevtiralnosti.

Položaj na Kitajskem

Singhaj, 20. julija. (pa.) Na podlagi raz- govorov med Cankajskim in Cantsiljski- nom je bila določena severna pokrajina Kiangsu nevtiralna cona.

Kakor poročajo, je pričelo stavkati 500 angleških oficirjev in strojnikov trgovskih ladij. Stavkajoči zahtevajo 10 odst. povi- šanje plač.

Nov način pridobivanja kavčuka

Newyork, 20. julija. (lo.) V nizozemski Indiji so iznašli nov način pridobivanja kavčuka. Po novem sistemu daje vsako drevo štirikratno količino kavčuka, kot je bilo do sedaj mogoče. Ameriški listi me- njajo, da bo zaradi tega kavčuku cena znat- no padla.

Verski nemiri

Simla, 20. julija. (be.) Pri zadnjih ne- mirih v Maler Katha je bilo težko ranje- nih 24 oseb in 55 aretiranih.

Naši kraji in ljudje

V raju kraljice očnic

Kranjska gora, sredi julija

Borovška ves spi še v trdnem spanju in prvi petelin se oglašajo v samotni noči. Mesec je zlezal za Vitranec, črna noč je onemela za tri trenutke nad planinskim svetom. Sredi teme bobni nekje razdivjana Piščenca in čez pot zdrvi zakasnel lisjak. A zvezde brle le še komaj vidno in nebo se zavija v sivkasto kopreno, kakor da so ga hipoma prepregle deževne megle. Široka pot pa vodi dalje, vedno dalje; ravna je in le dvakrat zavije v položen klanec. Med smrekami in borovci kraj pota žubori mrzel veter in težka rosa se usiplje z mokrega drevja. Medla svetloba postaja razločnejša; sneg med črnimi skalovjem Prisanki in Razora se svetli srebreno v jutranji mrak in izza proda se zasveti ogenj, ki plapolna na prostorni trati sredi Klina.

Grem preko ozke brvi nad drvečo Piščenico in stopim do ognja. Prisanki pastir si tam kuha zajtrk — lonec čaja, pomešanega z ostrim jerušem. Ponudi mi skodelico, čaj je dober, samo zaradi jeruša preplehek. Pastir je napravljen za svojo vsakdanjo pot — do Močila mora in preko Vrščica, da pogleda po živini, ki se prosto pase pod Prisankom gor do Sovinje glave in še preko med Lahe. Star je, a močan in mu je ta vsakdanja pot igrača. Malho si vrže preko rame, dolgo palico zaviti in že stopa lahko po strmini proti koči na Gozdu.

Jutro se je zvasilo že popolnoma. Ves divji gorski svet je že vstal iz teme in stresa mrzlo roso s sebe. Svinčeno sivo nebo strmi nad razkosanimi snežniki, kakor da hoče vsak hip razliti gost dež na zemljo; a oblaki in megle ni nikjer. V jasni kouturah so začetne vse divje gore krog in krog in veter žubori vedno glasneje, vedno močnejše. Grem nazaj preko brvi na samotno pot, ki vodi med zapuščenimi divjimi v Krnico in višje na Križ, Razoro in Steinar. Živega glasu ni nikjer, Piščenca se je bila obrnila ravzgor pod Robičje in Moistrovko, a jarek srepe Gruntice je prazen, ker že dolgo ni bilo dežja in se je sneg na planotah pod Skrlatico že davno otajal.

Pot preseka zapuščen jarek, ki se dviga navpično in divje nad potjo. Nikjer nobene steze, ki bi varno vodila med goste rušje, raztezajoče se na obeh straneh jarka. A vrh jarka se razločno sveti v jutranji svetlobi koničasta glava Lipnega vrha (2418 m); v beli svetlobi strmi v mračno dolino začarani raj, kjer raste kraljica planink, edina v vsem triglavskem pogorju, ki je do sedaj še ni našlo človeško oko in se je še ni dotaknila zlobna roka. Iščem steze med rušjem, med razmetanimi skalami, ki jih je z višav strmoglavil hudournik, divjajoč ob deževju po Lipnem jarku. A zaman. Bele vile iz sosednjega Skrlatičnega gaja so zadelale z krivencastim, neoprodinim rušjem vse poti in drugam mi ne preostaja, kakor da se spustim v sam jarek in splezam po njem do vrha, da najdem kraljico planink in se razgledam po njenem raju, ki ga še ni opisalo človeško neokretno pero.

Pot v početku ni naporna. Človek se prevrta med skalami, pleza po vseh štirih preko njih, dviga se in pada in briše znoj z obraza. Jarek je suh in niti najmanjša vodica ne curka po njem. Tu in tam se vzpne gladko obilazna pečina iz jarka; treba je plezati ob nji, toda nevarnosti ni nikjer, ker se lahko prijemam za grčave krivine rušja, ki na gosto pokriva pobočje strme gajke. Zrak ni toliko hladen; težka, omamljiva soparica diha iz suhega rušja in skale so tople, kakor da jih je pravkar solnce razžarilo. Iz glube višave prihaja čuden, zamolkel šum — zdj se ti, da nekje gor med snežišči pod Lipnim vrhom gode samotni orjak na čuden instrument, ki ga še ni bil videl živ človek. Jarek se krči in stiska, da je podoben ozkemu žlebu, gladek je, dač lovu spodrsuje. A že je zleba konec — in pred mano kamnita ravnina, vsa zasuta z drobnim peskom. A nad ravnino spet ozek žleb — voda se valja po njem, v navpičnem slapu pada na skale in se gubi med peskom.

Naj ugibam kakorkoli, prehoda preko višine ni nikjer. In ne preostaja mi drugega, kakor da se sezujem, čevlje vtaknem v nabrtik, kloboč potisnem na oči in pri čem počen ležim po žlebu. Mrzli, močni curki razpenjene vode se mi silovito zaganzajo naravnost v obraz, voda leze za srjajo in curlja nevrzdreča izpod hlačič. Treba se je siloma boriti, zakaj voda je močna in skala spolzka in človek omahuje pri vsakem sunku. Četr ure se borim z nepriznajo snežnico, roke so že odrovenele in

prsti na nogah prično skeleti. A že sem na višini pod belimi, gladkimi stenami, kipečimi nad mokrimi snežišči. Solnce se je uprlo že v vse vrhove; kakor živ, nemiren prah se usipajo njegovi žarki po divlem, zapuščenem svetu in se zgrinjajo okrog srebrne, koničaste glave Lipnega vrha.

Tod strmi začarani svet kraljice planink v modri planinski dan. Mrtva, skrivnostna tišina molči vseokrog. Sivo skalovje je razmetano po vseh kotih kakor v zavrnjeni puštnji. Le redka je skala, ki je posuta z rdečim ali belim ravšjem. Le včasih zaropče z višine kamen in samo enkrat se prikaže na ozki polici trop divjih koz, ki pa takoj preplašene zbeže proti Špiču ali Polndu. Solnce že v ranem jutru pripeka strašno, soparno, kakor da je blizu nevihta. Na široki skali se posušim in pričnem potem plezati po stenah. Po razpokah rastejo tod očnice (planinke), da lepši pač ni nikjer. Tu in tam se ti smejejo krasni cvetovi, veliki kakor nekdanji avstrijski tolarji; čudovito zametasti so in srebrni, da noben tolar ne tako. Na vseh pobočjih se pozna, da to še ni lazil noben turist. Gora je znana samo domačinom, a domačini priznajo očetkam, ker trdno verujejo, da pod Lipnim vrhom raste sama kraljica očnic. A gorje onemu, ki bi jo utrgal! V desetih rodovih bo kaznovana njegova predrznost — berač bo zaradi kraljice planink, razbojnik

Nov planinski stan na Jeseniški planini

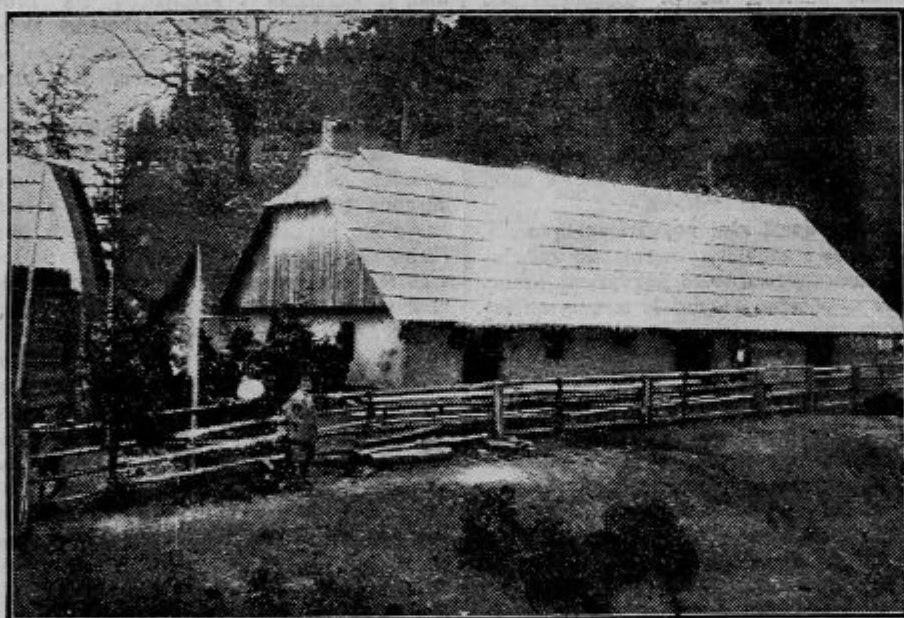
S prejšnjo nedeljo smo dobili na Gorenjskem kar dve novi planinski postojanki. Planinski dom na Kovcali, o katerem smo včeraj poročali, je v gradnji in bo nad vse dobrodošel turistom. Istočasno pa se je prejšnjo nedeljo slavnostno otvoril nov planinski stan jeseniške Gospodarske sreenje na njeni planini pod vrhom Rožce, sosedne naše znane Golice. Gradba modernih planinskih stanov je razveseljiv pojav v našem planinstvu, ker nam dokazuje, da naš gorski kmetovalec spoznava gospodarsko važnost naših planin in nujno potrebo po njih moderni racionalni ureditvi. Novi planinski stan na Jeseniški planini nudi toz-

bo in bo na vislicah visel na samem Malem rutu vrh Borovške vesi!

Se dobre pol ure — in sedim na ozkem Lipnem vrhu. Na levi molči grozna Skrlatica in strmi srepo in divje v gorsko puštnjo; tesno se stiska k nji vitka Rogljica, a onkraj Križa se šopiri prekrasna Razora in še mar ji ni, da se sklanja k nji vesel Prisank, ki zadovoljno sanja ob solncu. Na desni pa štrli v nebo dobrovoljni Špič in gleda prezirljivo preko Prokletih polic. Sem od Jalovčeve strani je divje zapihal veter; prijeti se moram skale, da me veter ne prekotati z vrha. Črni oblaki vrše sem od Mangarta; kakor pošasti se rimejo od skale do skale in mečejo krivencaste bliske v dolino. Zamolkel grom ječi od gora do gora in veter piska in zavija strahotno sredi nemih višav. Pa se spustim z vrha in naglo krenem na Špičkovo stran, da najdem stezo, ki vodi varno v dolino. Pa jo tudi hitro najdem in bežim po nji navzdol, da prehitim nevihto, ki prihaja vedno bliže.

Prvi blisk šine s Prisankovega vrha in razkolje stoleten macesen v Malem Tamarju, ko smuknem v samotno pastirsko kočjo v Klinu. Zunaj prične divjanje, strahotno tulenje in bobnenje, kakor da so Skrlatične vile nahujskale vse gorske demone na lov za nesrečnim človekom, ki je prežal pod Lipnim vrhom na samo kraljico očnic.

Josip Vandot

devno tem močnejši dokaz, ker ga je zgradila planinska sreenja na Jesenicah, torej v enem naših glavnih industrijskih središč, a v pravilnem spoznavanju, da more nuditi cenene življenske potrebščine konsumentu le intenzivni kmetijski obrat.

K otvoritvi se je na vabilo jeseniške gospodarskega odbora zbralo število občinstvo. Morda so koga oplašili sobotni grozeči oblaki, toda oni, ki se jih niso ustrašili, so imeli kaj prijeten pohod na planino.

Novi planinski stan je ob 10. po globoko zasnovani propovedi blagoslovil svetokrižki župni upravitelj G. Kastelic, nakar je v imenu gospodarskega odbora pozdravil došle goste in udeležence G. Krivec. Kratko je razložil zgodovino gradnje, nakar je navzoči oblastni agrarni komisar dr. Fran Spiller-Muys otvoril novi stan. V svojih izvajanjih je g. komisar povdarjal, da imajo Jesenice posebno zanimivo gospodarsko zgodovino. V prvotni kmetijski vasi so se ob procvitajočem plavjarstvu pred 100 leti naselili rudniški delavci, a tudi kmetje so se oprijeli postranskega zaslužka: prevajanja lesa in drugega blaga. Izrazito kmetijsko gospodarstvo je začelo v jeseniški okolici hitri. Iz plavjarstva so se s časom razvile današnje velike tovarne, ki zapošlujejo visoko število delavstva. Vendar je

Po dveh nadaljnjih pozdravnih nagovorih se je govornikom z navdušenimi besedami zahvalil v imenu jeseniške sreenje G. Krivec, ki je (v lepi narodni noši) s pravim gorenjskim povdankom povabil vse udeležence na neprislilno planinsko zabavo ob jarcu na raznu in veselji planinskih pesmi. Popoldne so se udeleženci podali na vrh Rožce, odkoder so imeli krasen razgled na Korosko. Pozdravili so se s koroškimi pastirji, v sru pa se jim je oglašila žalost, da ni tudi krasna pokrajina onstran Rožce združena z domovino.

Uničene nade kmetovalcev v Beli Krajini

Semč, 19. julija

Neurje, ki je v ponedeljek zvečer s točo divjalo nad Belo Krajino, je povzročilo posebno občutno škodo tudi v okolici Semčja. Cele tedne smo že prenašali hudo vročino in sušo, je začela uničevati predvsem koruzo in fižol. Edini up, ki ga je imel naš ubogi kmet, je bil vinograd. A tudi to mu je sedaj uničeno.

V ponedeljek smo ves dan s strahom gledali temne oblake, ki so se zbirali nad Mirno gor. Vedeli smo, da nam ne prinašajo nič dobrega. Strah je bil upravičen.

Karel Čapek v srbsčini. V Beogradu je izšel srbski prevod znane komedije Karla Čapka «Star Makropulos».

Rimski «Gledališče neodvisnih» bo uprizorilo v prihodnji sezoni K. Čapka «Star Makropulos», in nekatere drame G. Kaiserja, Maksa Mohra, Marcela Acharda in Guillaume Apollinairea.

Nov spis Maksima Gorkoga. V založbi «Knjige» v Berlinu je izšla nova knjiga Maksima Gorkoga: «Vseponimanja, razkazi, zametki». Znameniti ruski pripovednik je zbral v tem 217 strani obsegaščem zvezku svoje spomine na Ljenu, Sofijo Tolsto, L. Krasina, Sergeja Jesenina in druge ter več drobnih povesti in štije.

Neznani rokopiši Lea N. Tolstega. Kakor smo že zabeležili, pripravlja sovjetska državna založba popolno kritično izdajo vseh spisov Lea N. Tolstega (v 90 zvezkih). Pri pripravljanju ogromnega gradiva za to izdajo se že vedno odkrivajo dosihmal neznani in neobjavljeni spisi velikega pisatelja. Tako se je med drugim našlo več variant k posameznim poglavjem nekaterih njegovih romanov, zlasti «Vstajenja» ter «Vojne in mir». Za «Kozake» se je našlo celo 38 variant; pač zanimivi dokumenti o Tolstega načinu snovanja in pisanja. Najdeni so nadalje devniki izza petdesetih let, neobjavljeni deli

Ob 21.30 je vladala prava egiptovska tema. Čulo se je votlo bobnenje, kakor da se bliža sodni dan. Kmalu se je vili strašna ploha in vsipati se je začela toča, debelejša, kakor orehi. Padala je skoraj pol ure ter je uničila zadnjo nado, ves trud in znoj, ki ga ubogi belokranjski kmet pretrpi pri napornem delu. Danes je videti po vinogradih le rjave kole, na tleh pa leži zdrobljeno grozdje.

Marsikateri oče gleda s strahom v bodočnost, saj ne ve, kako bo preživel svojo družino, ker ga poleg vseh drugih javov težižo še visoki davki. Gospoda dr. Jarc in Nemanič! Ob volitvah v oblastno skupščino sta delila vse mogoče obljube. Stori sedaj, da se vsaj davki znižajo, če imata v resnici kolikšaj ljubezni do onih volilcev, ki so vana pripomogli do mandata. Pomoč je nujna, kajti vsa semiška okolica je podobna pogorišču.

Pokrajinski zlet Jugoslovanske gasilske zveze v Središču ob Dravi

V dneh 14. in 15. avgusta se bo povodom 40letnice domačega gasilskega društva vršil zlet JGZ v Središču ob Dravi.

Trg Središče ob Dravi zavzema skrajni jugovzhodni kot mariborske oblasti — odnošno ptujskega sruza in leži ob vzhodni ormoško-ljutomerskih gorah. Vzhodno trga se razprostira medjimurska ravan z mestom Čakovcem, južno mejo pa tvori deroča Drava. Trg je znan iz predvojnne dobe kot eden najbolj narodno zavédenih krajev. O napredku trga pričajo: Sokolski dom, Društveni dom, dve posojilnici in hranilnici, paromlin, dve žagi in ena najmodernejših oljarnic v oblasti. Trg ima tudi električno razsvetljavo.

JGZ šteje danes 583 članjenh gasilnih društev. Gotovo je torej, da bo udeležba zavezanega gasilstva in gostov častna. Na tem zletu nas očastijo z zelo številnim obiskom tudi sosednja hrvatska in medjimurska vatrogasna društva. Spored je naslednji: 13. avgusta bakljada; 14. avgusta dopolne: sprejem, maša, povorka in mimohod; popoldne: vzorna sala vaja, nato tombola, koncert, srečolov in ples; 15. avgusta (Veliki Šmaren): izleti v bližnjo okolico in odhod gostov.

Ne pozabite dati žigosati — gasilci in gosti — na obojni postaji voznih listkov z mokrim žigom! Legitimacije za polovično vožnjo, potrjene od zletnega odbora, se bodo izdajale na veseljemnem prostoru.

Čudne avanture sleparskega doktorja Aleksandra Pavlova

V policijskih zaporih v Beogradu ždi že par dni ruski emigrant Aleksander Pavlov, ki je kot sleparsi doktor izvršil celo vrsto avantur. Njegova kriminalna zadeva je mnogo bolj značilna, kakor znana afera z lažnim doktorjem Jefremovim v Zagrebu. Pavlov je prišel v našo državo iz Rumunije s potnim listom, v katerem je sam dostavil k svojememu imenu doktorski naslov. V Beogradu je zaposlil za državno službo in je čudovito hitro bil postavljen za sreskega zdravnika v Peči. In tu je otvoril svojo famozno prakso. Pacienti je zdravil izključno s kininom in aspirinom. Bolniki so požirali praške in bi še bili imeli nekaj vere vanj, da ni neprestano popival. Nekoč se je v pijanosti hotel obesiti. Brzojavno je bila razveljavljena pogodba z njim kot kontraktualnim zdravnikom in v Beogradu so ponovno pregledali njegove dokumente. Prišli so na sled slepariji ter šele sedaj videli, da si je «doktor» Pavlov izbral za svojo specialiteto ginekologijo. A v Peči, glej, je kuriral staro in mlado, moške in ženske, samo s praškii!...

Beograjska policija je takrat pregnala Pavlova v Bolzarijo. Ker pa mu je tudi tam gorelo pod petami, se je podal v Carigrad, odkoder se je preko Sofije zopet vrnil v Beograd. Vso pot je premeril peš. V Beogradu so ga zopet pričeli planjena na ulici in ga pregnali v Vel. Bečkerek. S tem se je pričelo zanimivo preganjanje lažnega doktorja. Iz Bečkereka je Pavlov kajpak zopet ubral pot nazaj v Peč. To transportiranje se je izvršilo štirikrat. Ko je bil poslednjič preganjan iz Peči, je poiskal zatočišče v samostanu Suhovskem kraj Niša. In zopet so ga kmalu pregnali izza samostanskih zidov.

Sedaj se nahaja že petič v slavni beograjski «Glavnjači». Prav resno razlaga, da je diplomiral na medicinski fakulteti v Berlinu že l. 1912 in da je v balkanski vojni prostovoljno služil pri srbskem Rdečem križu. Policijskim uradnikom razlaga svoje recepte in med drugim pravi, da bi bolnim

«Dekabristov», rokopiesna razprava o Petru Velikem, prevod Sternevega «Sentimentalnega popotovanja», popolni zapiski iz Svice, povest «Striček Ščanov in kavalir Černov», ter veseloigra «Okružena planjava». Vsi ti spisi bodo uvrščeni v jubilejno izdajo po kronološkem redu.

Novi balet Richarda Straussa. Skladatelj Richard Strauss je spisal balet «Srebrni ključ». Premijera bo v budimpeštanski operi.

Anketa o nesmrtnih pisateljih. Češka družba «Društveni práce», ki namerava izdati knjižnico s 50 prevodov literarnih del trajne vrednosti, je razpisala za svoje članke anketo: «Kateri pisatelje smatrate za nesmrtnje?». Odgovorilo je zgolj 8 odstotkov članov. Največ glasov (več kot 20) so dobili sledeči pisatelji: Dostojevski, Shakespeare, Tolstoj L. N., Balzac, Goethe, V. Hugo, Mežekovski, Turgenjev, Hamsum, Gogol, Nemecova, Zola, Björnson, Dickens, Dante, Jirasek, Neruda Wilde, Flaubert, Ibsen, Kipling, Sienkiewicz, Komensky, Homer, Gončarov, Strindberg, Boccaccio in A. France. Pisatelji so imenovani po vrstnem redu z Dostojevskim na prvem mestu ki je dobil 65 glasov in A. Franceom z 20 glasovi na zadnjem mestu.

Danes ob 4. pol 8. in 9. uri. Prvič v Ljubljani! — Monumentalni sluger svetovnega režiserja Cecil B. de Mille

„Ustvarjena za ljubav“

(Moč ljubavi...) Prelepa orientalska drama v 7 velikih dejanjih, v glav. vlogi priljubljena lepota Lea-trice Joy in ljubljeneč ženskega sveta, lepi Edmond Burns! — Velikanski uspeh pri včerajšnji premijeri.

KINO «DVOR», telefon 2730.

Pri vseh predstavah orkester!

na sru priporočal «Valerijanove kapljice». Za jetiko predpisuje — sirolin, za vse drugo pa kratko in malo kinin in aspirin. A kakšen lek predlaga zase? Karkoli diši po alkoholu! Tega mu seveda v «Glavnjači» ne privoščijo, pač pa bodo poskrbeli, da bo lažni doktor Aleksander Pavlov po proučitvi vseh dokumentov odšel na daljši počitek v kaznilnico.

Po 25 mesecih izpuščen iz preiskovalnega zapor

Osljek, 20. julija

Senzacionalna kakor njegova aretacija, je učinkovala danes v Osljeku tudi izpustitev ravnatelja tamošnje papirnice Iso Langa. Kakor znano, je bil Iso Lang pred dvema letoma z več skrivali aretiran, ker so ga oblasti obdolžile ponarejanja banderol za cigaretni papir in tihotapljenja s svilo. Dolgotrajna preiskava pa je zadnje čase krenila v popolnoma drugo smer in to posebno po nekaterih izpovedbah nekoga člana monopolne uprave, po katerih se je dalo sklepati, da je veliko afero zakrivila monopolna uprava sama.

Danes popoldne je bil Iso Lang po 25 mesecih, ki jih je prešel v osljskem preiskovalnem zaporu, končno izpuščen na svobodo.

Oba iskalca mesečnih sob pod ključem

Ljubljana, 20. julija

Proti koncu velesojmskih dni smo poročali o dveh lopovskih iskalcih mesečnih sob, ki sta ogledovala prsta stanovanja, pri tem pa kradla, kar jima je prišlo pod roke. Najraje seveda dragotine in gotovino. Dočim je ljubljanska policija kmalu vlovila enega izmed njiju, 26 letnega Vilma Bučkovca, rodom iz Bosne, po poklicu šoferja, in mu temeljito pregledala obisti, je njegov tovariš Nazif Palič pobegnil v Zagreb.

Vendar tudi Palič ni imel dolgo sreče. V Zagrebu so sumnjivega postopaka kaj kmalu izsledili detektivi ter ga na intervencijo ljubljanske policije poslali danes v Ljubljano.

Oba drzna pustolovca sta bila danes takoj po Paličevem prihodu ponovno zaslišana ter konfrontirana z raznimi oškodovanci. Priznala sta, da sta oškodovala v Ljubljani pri ogledovanju mesečnih sob več strank za nekaj 1000 Din. Kakor znano, sta prišla zadnji dan velesojmska tudi v stanovanje Franciške Lapačetove v Hrenovici ulici, kjer so našla doma samo tam stanujočega dijaka. Medtem je prišla domov tudi gospodinja, ki pa ni vedela, da je že okradena. Eden tatov je ostal med razkazovanjem sobe v kuhinji ter ukradel iz kredence vso shranjeno gotovino.

Prebrisanca sta nadalje oškodovala več neprevetljivih strank tudi na Karlovski cesti, na Friškovicu, na Masarykovi cesti ter v Židovskih ulici. Predstavljala sta se po nekod kot trgovca, drugod kot šoferja, ki vozita na Bled bogate letoviščarje itd. Kakor jima je pač prišlo na misel in kakor je bolje kazalo. Bukovac in Palič sta tudi nevarna žeparja, ki imata na vesti več tatvin v vlakih med Zagrebom in Ljubljano.

Pred sodniki

«Prijavim vzklic» je zavrnil trgovec Janez, ki je bil obojen na 150 Din globe. V Ljubljani namreč živoriti lepa vdovica Dorica, ki ji je dvoril. Ker je Janez že fant, sta bila kmalu zelo prijatelja, saj je vdovica upala, da jo trgovec poroči. Pa je vse razdrila Janezova ljubosumnost. Vdovica se je namreč rada pozabavala, on ji pa tega ni privoščil. Ko je prišel nekega večera marca meseca k nji, se je zabavala z dvema drugima. Janez je zavrela kri. Začel je razbijati okna in ubil ji je tudi par cvetličnih lončkov. Ker pravi Janez, da je to storil nekdo drugi in ni s sodbo zadovoljen, bodo zadevo še prešetali pri kazenskem sesatu.

Mlinar Milač iz Cerkelj ni posebno dober človek. Pri njem je služil hlapec Lovro, ki mu je gospodinjstvo dovolila, da je za moko, ki jo je dobavljal raznim trgovcem, sam zase kaj kupil, kar sta potem poročarila. Tako je Lovro kasiral na neki račun 8960 Din in si pridržal 1100 Din ter je to tudi gospodarju povedal, češ, da mu bo še povrnil, ker ima dobiti denar za svojo prodano kravo.

Lovro je zbolel in hotel ležati doma, da bi mu stregla lastna žena, a gospodar je zahteval, da mora ostati pri njem in ležati v hlevu. Lovro je odšel domov, a gospodar k orožnikom. Lovro je bil naznanjen radi hudodelstva poverbe. Mož je takoj plačal nekaj denarja, a za ostanek je dovolil gospodarju, da je vzel njegovo obleko.

Sodni senat je bil prepričan, da Lovro ni imel kakega goljufivega namena, vendar bo sedel en dan, to pa zato, ker so orožniki izsledili v njegovi delavski knjižnici popravljeno besedo «čozenjen» v «ledig». Lovro je dejal, da on ni imel nobenega vzroka postati spet «ledig», saj se z ženo dobro razumeva, pač pa mu je to besedo zapisal neki delavec, s katerim sta nekaj skupaj delala. Senat mu je samo toliko verjel, da Lovro popravka ni storil v hudobnem namenu.

Kulturni pregled

Razstava Vlad. Štovičeka v Parizu

Skupno z Antonom Trstenjakom je razstavil v «Galerie Bernheim jeunes» tudi mladi slovenski umetnik Vladimir Štoviček. Radi njegovega tipično češkega imena (ružen je na slovenskih tleh, a starši rotokeja iz Čehoslovaške), ga je marsikdo štel med Čeha. Sam Štoviček, rodom iz Boštjanja ob Savi, absorbent ljubljanske umetno - obrtne šole in praške umetnostne akademije, se šteje v vrste slovenskih umetnikov. Njegova razstava v današnjem centru umetnosti — v Parizu — zaznamuje zadovoljiv uspeh in se lahko upravičeno nadejamo, da se bo Vladimir Štoviček tudi nadalje razvijal v doseganem pravcu in dozorel v krepko umetniško individualnost.

Izmed pariških kritikov o razstavi Vlad. Štovičeka omenjamo poročilo, ki ga je priobčila revija «Les Artistes d'aujourd'hui» v junijanskem zvezku iz peresa Pierra Malé. Poročevalec pravi:

«Med akvareli Antona Trstenjaka je raz-

stavil Vladimir Štoviček svoje kipe, ki so različne kakovosti, a izdelani z okusom in s povsem sigurno roko; nekateri očitujejo zanimivo občutje dramatičnosti. V delih tega kiparja je veliko razčlenjenosti, pa tudi veliko samorastnosti. Štovičkova vrlo osebnost te nika dopušta, da umetnik oblikuje svoje kipe z močnim realizmom. Vsa njegova posnetek je trden in gibčen in prorporeje so pravilne. Vladimir Štoviček ne išče zgolj plastičnih efektov, marveč skuša snov poduhoviti ter jo storiti izrazito in živo.»

List je reproduciral posnetek neke Štovičkove plastike, ki pravi o nji kritik Malé, da «izraža bolj nego besede stremljenje tega nadarjenega umetnika, ki bo dospel — če se bo razvijal v tem pravcu — k samemu idealu umetnosti in si pridobil ime med kiparji našega časa.»

Omenjamo že, da je bila l. 1924. priznana Vlad. Štovičku, takrat učencu prof. Spaniela na praški akademiji, prva nagrada iz fonda ameriških Čehov, naslednjega leta pa je njegovo delo nagradilo mesto Bubence

Iz Kranja

— **Vazanje kandidatnih list za nedeljske občinske volitve.** V nedeljo se bodo vršile v 17 občin kranjskega sreza volitve v občinske zastoje. V splošnem je bilo vloženo po več list za vsako posamezno volišče, v nekaterih celo po 6. Največja razcepjenost vlada med klerikali, ki so pod najrazličnejšimi firmami in listami maskirali svoje pravo ime. Razveseljivo pa je, da je prišlo v naprednih vrstah in onih občinah, kjer je bilo več njihovih list, do spoznanja potrebe skupnega nastopa naprednih sil. Tako so bile vložene pri tukajšnjem sresnem poglavarju izjave o vezavi naprednih list v takih občinah. Med drugim sta se vezali napredni listi v občini Sv. Ana nad Trzinom, tri napredne liste v občini Senčur pri Kranju, nadalje v občini Veleovo lista župnika g. Brešarja z listo gospodarske stranke, na kateri kandidirajo zgolj napredni moške. Vezava obeh list ima namen boja proti tretji listi SLS. V nekaterih občinah je prišlo tudi med klerikalnimi listami do vezave pri razdelitvi mandatov.

— **Zabrana točenja alkoholnih pijač.** Kranjski sreski poglavar je izdal naredbo o prepovedi točenja alkoholnih pijač za dneva v soboto 23. t. m. in za nedeljo 24. t. m. v vseh občinah sreza, kjer se bodo vršile volitve.

— **Pomembna javna obravnava.** Dne 27. julija ob 8. jutraj se bo vršila v smislu razpisa ljubljanske gradbene direkcije v tukajšnji občinski pisarni javna obravnava radi plačila posebnih prispevkov za izredno uporabo deželnih in okrajnih cest v okoliščini kranjskega okrajnega cestnega odbora. K obravnavi so vabljeni vsi zainteresirani, med katerimi je zlasti mnogo lesnih trgovcev in prevoznikov, ki niso hoteli do sedaj izplačati njim naloženih doklad za izredno uporabo omenjenih cest. Cestni odbori pa so zašli radi nadaljnega izdrževanja cest v neprijeten položaj, zlasti, ker so vezani sami nase, ker ne izplačuje država absolutno ničesar. Zato so že drugod pričeli s tem načinom, da nalagajo prispevek sami za izredno uporabo in da tako lahko naprej izvršujejo svojo vzdrževalno funkcijo cest. V interesu interesentov samih je, da se te obravnave udeležijo in da izvršijo plačilne naloge, da tako omogočijo vzdrževanje dobrih in uporabnih cest.

— **Poslednja seja kranjskega občinskega odbora.** V petek dne 22. t. m. ob 18. se bo vršila redna seja kranjskega občinskega odbora, ki bo poslednja v poslovni periodu sedanje občinskega odbora.

— **Renoviranje mestne posvetovalnice.** Mestno kranjsko županstvo je dalo sedaj mestno posvetovalno dvorano v prvem nadstropju mestne hiše povsem renovirati in oplešati. Znanja ljubljanska trdka Josip Senica je dosedaj izgotovila in popravila oba zgodovinska portala iz 17. stoletja ter leseni strop. Izvršena je tudi nova napeljava električne razsvetljave. Dvorana, ki ima zgodovinsko vrednost, napravi se sedaj najlepši vtis.

Iz Novega mesta

— **Občni zbor Glasbene Matice.** Udeležba na občnem zboru Glasbene Matice za preteklo leto je bila precej pičla. Izvoljen je bil ponovno stari odbor. Nadzornik poskuša petja in glasbe g. svetnik Kozina, je podal izčrpno poročilo, z zaključkom, da je to zelo aktivna točka. Nastavitev učitelja se je prepusila odboru. Društvo ima v preteklem poslovnem letu velik deficit. Obrnilo se je na vlado, da dobi državno podporo, prošnja pa je bila odbita. Tudi od drugih korporacij ni prejelo društvo subvencije. Zato priporočamo meščanom, da podpro našo Glasbeno Matico s čim več jimi prispevki.

— **Plenarna seja občinskega zastopa** je sklicana za jutri ob 17. popoldne. Radi pregleda strank (radikali so prešli k klerikalnem) pričakujejo njen potek z zanimanjem.

— **Pasji kontumac za Novo mesto** in okolico so ukinili 19. t. m.

— **Politiška kronika.** Arretiran je bil Edvard Pogacnik, doma iz Kroke, ker je izmaknil v kavarni Smola ravateljju Mestne hranilnice g. Klincu nov klubov in učitelju Menardu lepo palico. Pri njem so našli odgošni potni list, izstavljen od celjske policije, ki ga je dirigiral v njegov rojstni kraj. Namesto domov pa jo je popihal v Novo mesto. — Arretiran je bil Fran Krmelj, doma iz okolice, ker je nadlegoval ljudi z beračenjem. Oba so oddali v zaporo okrožnega sodišča.

— **Veliko novitost** s točo smo doživeli te dni. V mestu je bil tok električne centrale v Prečni prekinjen, tako da je nastopila v mestu egiptovska tema. Neurje je povzročilo ljudem v okolici zelo občutno škodo.

— **Z občnega zbora Kmetijske podružnice.** Občnega zbora se je udeležilo od 275 članov samo 64. Za odbor je poročal tajnik Fran Malasek, sreski kmetijski referent. Iz njegovega referata posnemamo, da je podružnica razpela 1803.57 g blaga, denarni promet pa da je znašal 923.032.96 Din. Denarno premoženje znaša ob koncu leta 83.781 Din. Podružnica ima svojo lastno trdnico in drevesnico ter razne kmetijske stroje in orodje, ki ga posoja članom proti maloprodajni odškodnini. Pri volitvi se je izpolnil odbor z dvema članoma in sicer z gg. Franom Mrvarjem in inž. Pod

gornikom. Pri volitvi delegatov za občni zbor družbe v Ljubljani so bili izvoljeni: Ivan Kulovec, Anton Avsec, Anton Klinc, Fran Kastelic, Fran Malasek, Ivan Udovč in Ludvik Novljan, vsi s 37 glasovi. Proti kandidatne liste ni bilo.

Iz Trbovelj

— **Smrtna kosa.** Včeraj je nenadoma umrl g. Ivan Pleškovič, uradni Bratovske skladišče v Trbovljah Pokojnik, ki je sodeloval v vseh narodnih društvih in je bil zvest pristajač SDS, je bil star 56 let. Rodbini naše sožalje.

— **Seja šolskega odbora v Trbovljah.** Sklicana zaradi več ponudb za zgradbo meščanske šole, je izbrala tri ponudbe in jih poslala v pretes Gradbeni direkciji v Ljubljani. Ko jih ta vrne, bo sklicana nova seja šolskega odbora, na kateri se bo odločilo, kateremu stavbeniku se odda zgradba. Toliko v uvaževanje onim, kimejajo, da bo o ponudnikih definitivno sklepal Gradbeni direktor.

— **Revizija občinskega gospodarstva** je napovedana v ponedeljek 25. t. m. V smislu sklepa plenarne seje občinskega zastopa se bo revizija izvršila štirikrat na leto. V revizijskem odboru so gg. Goropevec za SDS, Klenovšek in Pilberšek za delavski blok in Ahac za SLS.

— **Gustinčičev komunisti v Trbovljah.** ki gredo pri skupščinskih volitvah skupno z bernotovi, so se včeraj vrgli na prepisovanje volilnih imenikov na občini. Ker je reklamacijsko postopanje že končano, je jasno, da jim gre za izsleditev svojih ljudi.

— **Osebnostna vest.** Na enomesečni dopust je odšel ravnatelj rudnika v Hrastniku g. inž. Drolc. Za časa njegove odsotnosti ga nadomestuje nadzornik g. inž. Persoglio.

— **Članski sestanek Narodno strokovne zveze v Trbovljah** je sklican v nedeljo 24. t. m. ob 9. dopoldne pri Pravdiču na Vodi. Udeležba obvezna.

Iz Ptuja

— **Smrtna kosa.** V ponedeljek je premislil znani ptujski trgovec s stekleninami g. Julij Tognio. Dopolnil je 76 let. Mož je bil vzoren poštnjak in vsestransko priljubljen. Pokopali so ga včeraj, v sredo, ob 17.30. V terek pa smo položili v grob g. N. Pintariča, očeta znanega mesarja na Bregu pri Ptuj. Pokojni je zadnja leta stanoval v Ptuj. Bil je trdna slovenska korenina. Naj mu bo lahka naša osebojena slovenska gruda. Obema rodbinama naše iskreno sožalje!

— **Vinotoč na Gornjem Ptuj.** Te dni otvori graščina Gornji Ptuj vinotoč, kjer bo točila lastni pridelek. To dejstvo je vzbudilo razumljivo razburjenje med ptujskimi gostilničarji, ki so takoj sklicali sejo ter sklenili in vložili protest proti tej koncesiji. Gotovo je seveda, da so gostilničarji z vinotoči vedno prizadeti, toda ptujski konzumenti so v pretežni večini za vinotoč, ker jim je tako dana prilika, da dobijo dobro vinsko kapljo po nižji ceni in obenem se jim nudi na Gradu pod vejo lep razgled. Graščina pač išče prilike, da vnovči svoj vinilni pridelek, ker bi sicer niti grof ne bil v stanu, da zadosti državljanom dolžnostim in da plača davek, ki mu je samo od ptujske davčne oblasti odmerjen na okroglih 145.000 Din. To mu je posebno težko, odkar so bile njive potom agrarne reforme odzete in je treba v najlepšem redu vzdrževati naš grad Gornji Ptuj, ki je ponos meščanu, ter privabi k sebi marsikatero tuja.

Iz Tržiča

— **Mariiborski igralci v Tržiču.** Preteklo sčboto smo imeli v svoji sredi priliko pozdraviti člane mariiborskega gledališča na sokolskem odru v Tržiču. Vprizorili so Fuldovo komedijo »Ognjenik«, ki jo je prevzel in režiral g. Josko Kovič. Ugotoviti moramo, da je bila komedija podana z izredno živahnostjo in pravo salonsko igro vseh nastopajočih igralcev. Delo samo na sebi nima kdo ve kako literarne cene, toda v podajanju mariiborskih igralcev je užgalo do skrajnosti. Navzoča publika tudi ni s pohvalo prav nič štedila, kar so gostje dobro čutili, ker so bili od dejanja do dejanja bolj razigrani. Za letno dobo in soboto je bila predstava še kar dobro obiskana. Mariiborskim gostom kličemo: Na svidenje.

— **Zagorski obrtniki** prihiteli v nedeljo s svojimi javenci in pomočniki v naše prijazno mesto, da si ogledajo naše industrijske naprave, pred vsem predilnico in tkalnico, dalje Kozinovno tovarno, obve fužini in tovarno bele lepene g. Ch. Moline. Tukajšnje obrtne zadruge sprejmejo svoje tovariše pod svoje gostoljubne strehe, da jim vrnejo, kar so zanje storili Zagorjani ob priliki majskega izleta tržiškega obrtnišva. Apeliramo na vse, ki imajo kaj prostora, da sprejmejo za eno noč sestanovca. Podrobni program bomo še pravočasno objavili! Dobrodošli!

— **Občinske volitve.** V nedeljo se vrše tretje po prevratu občinske volitve. Do danes ni opaziti na nobeni strani prav nikakega razburjenja ali kakih posebnih volilnih priprav. Zdi se, da se agitacija vrši od vseh strank od moža do moža. Sedaj imajo posamezne stranke naslednje številne zastopnikov: SDS 13 članov in župana, socialisti 6 zastopnikov in podžupana, SLS 5 zastopnikov in župnika. Letos se voli 25 občinskih odbornikov. Vse kaže, da volitve ne prinesejo nobenih sprememb.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 20. julija 1927.

Višina barometra 808.2 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlaž.	Smerni vetri in brzina v metrih	Padavine
razpovani						
Ljubljana (dvorac) ...	7. 14. 21.	764.1 760.6 762.4	17.9 16.6 21.8	79 52 66	SE 1 SE 2 SE 2	3 2 8
Mariibor ...		763.7	19.0	82	SE 6	1
Zagreb ...		764.2	19.0	75	SSW 8	1
Beograd ...		762.0	21.0	71	SSW 6	1
Sarajevo ...		763.1	19.0	82	SSW 6	1
Skoplje ...		760.9	24.0	43	mirno	8
Dubrovnik ...		760.3	26.0	54	S 4	0
Split ...	7.	761.0	25.0	46	NNE 10	0
Praha ...		764.4	14.0	—	WNW 4	10

Solnce vzhaja ob 4.31, zahaja ob 19.41, luna vzhaja ob 23.13, zahaja ob 10.56.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 26.9 C, najnižja 16.1.

Dunajska vremenska napoved za četrtek: Spremenljivo, hladno, severozapadni vetrovi. Napoved negotova.

Triška vremenska napoved za četrtek: Razni vetrovi iz prvega kvadranta. Nebo deloma oblačno, a večinoma jasno. Temperatura od 23 do 30 stopinj. Morje nekoliko razburkano.

Sport

Nedeljski kolesarski dirki

Prošlo nedeljo sta se vršili v Ljubljani dve zanimivi kolesarski dirki. Pododbor Ljubljana mesto je priredil prvi termin prvenstvenih dirk, in sicer na progi Ljubljana-Blagovna-Domžale. Dirke so se udeležili v Pododboru vključeni klubi Primorje, Ilirija, Disk in Sora. Vreme je bilo zelo neugodno, ker je okoli opoldneva pričelo deževati ter so bile ceste v zelo slabem stanju. Dirkači, došli na cilj, so bili tako blatni in premočeni, da jih ni bilo spoznati. Po dolgem odmoru je startal zopet znani favorit in olimpijec Primorja Kosmatin, ki je zopet v dobri formi. Borba med njim in znanim favoritom Ilirije Solarjem je bila zelo napeta ter je komaj s polkolesno dolžino zmagal Solar. Sicer je pa cela vodila skupina obstoječa iz Kosmine, Zanoškarja, Metzeta, Valanta, Pelca, Nagodeta in Pestotnika pokazala, da so vsi v izborno formi, ker so v gosti gruči pasirali cilj v komaj dveh kolesnih dolžinah za Solarjem in Kosmatinom. V nadaljnjih razpisanih dirkah za prvenstvo, je pričakovati torej najostrejšo borbo in lepih sportnih uspehov.

Rezultati so bili naslednji:

1. Solar Josip (Ilirija) 1:46.2, 2. Kosmatin Ivan (Primorje) 1:46.2 ena petina, 3. Kosmina Alojzij (Primorje) 1:46.2 dve petini, 4. Zanoškar Srečko (Primorje) 1:46.2 tri petine, 5. Meze Vilko (Ilirija) 1:46.2 štiri petine.

Pododbor Ljubljana pa je priredil zadnjo dirko za I. kolo državnega cestnega prvenstva na progi Ljubljana-Rakek in nazaj (100 km). Rezultati so bili sledeči: 1. I.

Dolenc (Sava) 3:20.59, 2. P. Smrekar (Ljubljana), 3. F. Gjorgjevič, 4. F. Abulnar, 5. St. Stepančič (vsi Sava). Štirje dirkači so radi defektov med dirko odstopili.

Koturaški Savez kraljevine SHS. Pododbor Ljubljana mesto. Vsakoletno Zvezno dirko v Celju razpisuje Pododbor Ljubljana mesto za nedeljo dne 31. t. m. ter se vozi obenem drugi termin prvenstvene tekme na km 75. Člani kolesarskih klubov in sekcij Disk, Sora, Tržič, Ilirija in Primorje, kateri ne tekmujejo za državno prvenstvo, dirkajo v lastni skupini izpred glavne pošte ob 6.40. Prvih pet tekmovalcev te skupine prejme diplome. Zagrebški pododbor priredi istočasno dirko za državno prvenstvo tretji termin na 100 km proga Zagreb-Celje. Predsednik koturaškega Saveza g. Cvijič podari za najboljšo povprečno hitrost dneva krasno darilo. — Ob 12. se vozi v hotelu Balkan zborovanje vseh kolesarskih klubov, tudi onih, ki še niso vključeni v Savezu. Zborovanja se udeležijo tudi delegati Koturaškega Saveza po predsedniku g. Cvijiču, I. tajniku Boškoviću in teh. referentu g. Jurkoviču. Zvezna dirka ima predvsem propagandni značaj, vsled česar je dolžnost vsakega kluba, da se iste polnoštevilne udeležijo. Posebno je pričakovati polnoštevilne udeležbe od strani mariiborskih klubov, ki še do danes niso vključeni v Savezu.

ASK Primorje, centr. odbor. Danes, v četrtek, ob 21. seja centr. odbora v damski sobi kavarne Emona. Naprošajo se gg. odborniki, da se seje gotovo udeležijo. — Poslov. pored.

Dve nogometni tekmi. WAC (Dunaj) : Atletiki (Celje) 7 : 2, Disk : Vrhnika 1 : 0.

Gospodarstvo

Grozeče padanje cen zaradi pomanjkanja zlata

Konferenca predsednikov emisijskih bank, ki se je pred kratkim vršila v Newyorku, je v gospodarstvih krogih Evrope vzbudila veliko pozornost. Temu se ni čuditi, če pomislimo, da je bodoči gospodarski razvoj Evrope v veliki meri odvisen od ugodne rešitve pretehtih valutarnih vprašanj.

Kakor znano, je zaradi prehoda nekaterih evropskih in azijskih držav k zlati valuti na eni strani in zaradi nizke svetovne produkcije zlata na drugi strani pričakovati, da se bo pojavilo pomanjkanje zlata, potrebnega za valutarne svrhe. Čeprav danes zlato nima več tako odločilnega vpliva na gibanje cen kakor pred vojno, vendar je gotovo, da bo pomanjkanje zlata, čim zavzame večje dimenzije, povzročilo znaten padec blagovnih cen. Ker se cena zlata pri večjem povpraševanju ne more dvigniti, saj je zlato samo merilo vrednosti, zato morajo pasti cene blaga, izražene v tem merilu. Seveda prihaja to v današnji dobi, ko je zlato večinoma shranjeno v trezorjih emisijskih bank, do voljevale šele pri večjih izorambah v povpraševanju in ponudbi. To izpremembe pa so več ali manj že nastopile, odkar svetovna produkcija zlata ni nazadovala samo relativno v razmerju s povečano potrebo, temveč tudi absolutno.

Vsako padanje cen, v kolikor to ni posledica tehničnega napredka (n. pr. v Zedinjenih državah), pa vpliva skrajno neugodno na razvoj gospodarstva, za kar imamo dovolj primerov v državah, ki so izvajale deflacijsko politiko. Zato gre danes tendenca gospodarske politike za tem, da obrani stabilne cene. Ameriškiemu Federal Reserve Boardu, vrhovni inštituciji vseh emisijskih bank v Zedinjenih državah, je v zadnjih letih že v veliki meri uspelo obvarovati gospodarstvo pred nenaravnimi spremembami v cenah. To pa je Ameriki mogoče, ker ima ogromne zaklade zlata in lahko prostoro manipulira svojo valuto. Ker pa ti ogromni zakladi zlata dajejo Zedinjenim državam možnost, da morejo po svoji volji regulirati cene in konjunkturi razvoj in ker skušajo odvisnost ostalih držav v valutarnih vprašanjih še povečati, zato se branijo oddajati to zlato v svrhu izravnave med povpraševanjem in ponudbo na svetovnem tržišču. Toda nedvomno, ki ima givo cen v Zedinjenih državah v zvezi s tehničnim napredkom naravnih padajočo tendenco, je za evropsko gospodarstvo vsako padanje cen skrajno škodljivo. Zedinjene države bi eicer pristale na valutno politiko, ki bi šla za tem, da se cene obdržijo na sedanji višini, nčotejo pa, da bi zaradi tega utrpela škodo dosedanja premoč dolarjevega standarda.

Ta interesni konflikt bo težko izravnati. Evropa išče zaradi tega nova poa, kako preprečiti grozeče pomanjkanje zlata in onemogočiti padanje cen. Znani švedski narodni ekonom prof. G. Cassel, ki je že pred leti napovedoval, da se bo pojavilo pomanjkanje zlata, je pred kratkim objavil članek, v katerem navaja naslednje misli:

V svetovnem gospodarstvu nastopa doba, ko se je bati, da bodo cene konstantno nazadovale. Produkcija zlata je od leta do leta manjša, medtem ko imajo nekatere države (USA) nakopičene ogromne količine zlata, ne da bi bile privarjavane te oddati drugim. Mnogo držav skuša kriti vsaj 60 % svojevoca obkopa bankovcev z zlatom. Če se ne bodo pravočasno izvedli preventivni ukrepi, bo padanje cen povzročilo gospodarsko depresijo, ki bo znatno ovirala gospodarski razvoj. Zato priporoča Cassel znižanje zlatega kritja (n. pr. od 60 na 30 %), kar bi bilo pri uvidenosti bank in publike brez pomisleka izvedljivo, in splošno znižanje diskontnih stavkov.

V zadnjem času je zopet postalo aktualno vprašanje izločitve zlata kot podlage za valuto. Keynesov sistem manipulirane valute, po katerem naj bi bilo v svrhu stabilizacije cen mogoče spreminjati razmerje med valuto in zlatom, znova pridobiva prijaše.

Tudi naše gospodarstvo je na rešitvi gornjih vprašanj zelo zainteresirano. Vseko svetovno nazadovanje cen se, kakor znano, najprej pojavi pri cenah agrarnih proizvodov, medtem ko cene ostalih proizvodov le pogloma sledijo splošni tendenci. Zato bi posledice splošnega padanja cen najprej občutili goepodarsko šibke agrarne države.

— **Vprašanje obrtniških kreditov pri Narodni banki.** Na zahtevo Obrtne banke SHS in na številne predstavitve gospodarskih zborov in obrtniških organizacij je upravni odbor Narodne banke sklenil, da se krediti

večjim obrtnikom zaenkrat ne ukinejo in da ima Narodna banka tudi v bodoče dajati tem obrtnikom kredite neodvisno od Obrtne banke SHS, ki daje posojila predvsem malim obrtnikom. Delovanje Obrtne banke SHS bo na ta način znatno olajšano.

— **Ofertna licitacija za gradbo stanovanjskih hiš za železniško oseboje v Ljubljani in Mariboru.** V gradbenem oddelku direkcije državnih železnic v Ljubljani se bo 1. avgusta t. l. vršila ofertalna licitacija za prevzem gradbe stanovanjskega poslopja za železniško oseboje v Ljubljani, ki je proračunana na 950.720 Din, in zgradbe stanovanjskega poslopja za železniško oseboje v Mariboru, ki je proračunana na 475.360 Din. Načrti, proračuni in pogoji se dobe pri gradbenem oddelku direkcije v Ljubljani. Kavejca znaša za domače podjetnike 5 % (47.500 Din, odnosno 24.000 Din), za inozemske pa 10 %.

— **Denarna pisma za inozemstvo.** Finančni minister je dovolil odpošiljanje denarnih pisem v inozemstvo do zneska 3000 Din, in to po predpisih odloka št. 27.800 od 29. novembra 1924.

— **Koncentracija v našem bankarstvu.** Kakor smo že poročali, je Prva hrvatska štedilnica nedavno prevzela Ujedinjene centralne banke v Sarajevu z vsemi združnicami in tako razširila svoj delokrog na Bosno in Hercegovino. Slično akcijo je sedaj podzela tudi Hrvatska eskomptna banka. Kakor poroča beograjsko »Vreme«, se vršijo že nekaj dni pogajanja med Hrvatsko eskomptno banko in sarajevsko Hrvatsko trgovsko i obrtničko banko, ki gredo za tem, da Hrvatska trgovska i obrtnička banka po stane podružnica Hrvatske eskomptne banke.

— **Začasno znižanje uvozne carine na melaso.** »Službene Novine« od 15. t. m. objavljajo sklep ministrskega sveta, po katerem se uvozna carina na melaso (tarifna št. 111 carinske tarife) začasno zniža od 8 na 2 zlate dinarja za 100 kg.

— **Vinska trgovina v Dalmaciji.** Cene vinu so se v zadnjem času zopet nekoliko dvignile. Platuje se 600 — 800 Din za hektoliter brez oziira na gradacijo. Vino iz l. 1923. je skoro razprodano. Neprodano vino se cenl za vso Dalmacijo na 30.000 hl. To vino pa bo v glavnem služilo za kritje domačega konsumna.

— **Dve luštilnični riža v naši državi.** Narodna mlinarska i kmetijska industrija, d. d. v Zagrebu, gradi v Zagrebu luštilnico riža, ki bo kmalu dogotovljena. Razen tega se bavi z mislijo zgraditi luštilnico tudi neka druga skupina, ki bi zgradila luštilnico v kakšnem domačem pristanišču. Ta skupina obstoja iz domačih, češkoslovaških in nemških interesentov ter je stopila v razgovore z Narodno mlinarsko in kmetijsko industrijo v Zagrebu glede odstranitve nepotrebne konkurence.

— **Izdaki ameriških turistov v Evropi.** Dr. Julij Klein, načelnik oddelka za zunanjo in notranjo trgovino v trgovinskem ministru v Washingtonu, je ob priliki svojega obiska v Berlinu izjavil, da je glede na številni prihod ameriških turistov v Evropo računati, da bodo ti turisti v tekočem letu izdali v Evropi okrog 600 milijonov dolarjev. Za plačilno bilanco Evrope je ta dotok dolarjev velike važnosti. Zeleti bi bilo, da bi uspelo privabiti te turiste tudi v našo državo.

— **Nazadovanje sladkorne produkcije v Češkoslovaški.** Češkoslovaške sladkorne tovarne so v kampaciji 1926/27. producirale 10.3 milijona metriskih stotov sladkorja namram 15 milijonov metriskih stotov v kampaciji 1925/26. To nazadovanje produkcije za preko 30 % je v zvezi s slabo letino sladkorne pese v preteklem letu.

Borze

20. julija.

Na deviznem tržišču ni bilo pomembnejših sprememb. Deviza na Italijo se je gibala na včerajšnji višini. Na ljubljanski borzi se je trgovala po 809. Med ostalimi devizami je bil čvrstejši Berlin, ki je bil zaključen po 13.525. Narodna banka je intervenirala v devizah Curih, Praga in London. Bukarešta je danes mednarodno oslabela. V Curihu je opoldne notirala 3.025.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bilo v državnih papirjih malo prometa. Agrarne obveznice so nekoliko popustile ter so bile zaključene po 50.50: Vojna škoda je bila čvrstejša ter brez zaključkov. Tudi industrijske in bančne vrednote so bile zanemarljive. Večve so zadnje dni popustile na 130 do 137.5.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.83 blago, Berlin 13.51 — 13.54 (13.525), Budimpešta 9.93 blago, Curih 1093.5 — 1096.5 (1096), Dunaj

7.9925 — 8.0225 (8.0075), London 275.9 do 276.7 (276.3), Newyork kabel 56.95 blago, Newyork ček 56.7 — 56.9 (56.8), Pariz 223.5 blago, Praga 168.2 — 169 (168.6), Trst 308 do 310 (309).

Zagreb. Dunaj 7.9925 — 8.0225, Berlin 13.515 — 13.545, Italija 307.75 — 309.75, London 275.9 — 276.7, Newyork ček 56.7 do 56.9, Praga 168.2 — 169, Svica 1093.5 do 1096.5, dolar 56.1 — 56.3, lire 306 — 308.

Beograd. Pariz 222.1 — 224.1, London 275.9 do 276.7, Newyork 56.7 — 56.9, Italija 308 do 310, Praga 168.2 — 169, Dunaj 7.995 do 8.205, Budimpešta 9.905 — 9.985, Berlin 13.515 — 13.545, Svica 1093.5 — 1096.5, Bruselj 791.5 — 794.5, Amsterdam 22.80 — 22.86, Bukarešta 33.25 — 33.75, Atene 76.25 do 76.75, Sofija 40.75 — 41.25.

Curih. Beograd 9.135, Berlin 123.55, London 25.22, Newyork 519.50, Pariz 20.34, Milan 28.23, Praga 15.40, Budimpešta 90.55 Bukarešta 3.05 Dunaj 73.10.

Dunaj. Beograd 12.4775 — 12.5175, Berlin 168.65 — 169.15, Budimpešta 123.63 — 123.93, Bukarešta 4.1525 — 4.1725, London 34.45 do 34.55, Milan 38.60 — 38.70, Newyork 709.20 do 711.70, Pariz 27.77 — 27.87, Praga 21.01625 do 21.0625, Curih 136.59 — 137.09.

Trst. Beograd 32.10 — 32.50, Dunaj 253.625 do 263.625, Praga 54.10 — 54.80, Pariz 71.80 do 72.30, London 89.125 — 89.425, Newyork 18.31 — 18.41, Curih 352 — 356, Budimpešta 315 — 325, Bukarešta 10.75 — 11.25.

Deviza Beograd na ostalih borsah: v Pragi 59.075, v Berlinu 7.393.

Iz življenja in sveta

Kralj Ferdinand I. †

Bukarešta, 20. julija. Davi ob dveh je na svojem gradu v Sinaji umrl kralj Ferdinand I. Že sinoči se je njegovo stanje nenadoma poslabšalo in zdravniki so dali poklicati k njegovi postelji kraljico Marijo, princa Nikolaja, jugoslovnsko kraljico Marijo, bivšo grško kraljico Jeleno, soprogo princa Karla, grško princeso Jeleno s sinom prestolonaslednikom princem Mihaelom in princaso Ileano. Poklican je bil tudi iz Bukarešte ministrijski predsednik Bratianu in metropolit, ki je dal kralju poslednjo popotnico. Kmalu potem je kralj Ferdinand izdihnil.

Pokojni kralj Ferdinand I. se je rodil kot drugi sin kneza Leopolda Hohenzollernskega 24. avgusta 1865. v Sigmaringnu. Dobil je vojno akademijo in postal častnik prvega pehotnega gardnega polka v Potsdamu, nakar je študiral na univerzah v Tübingnu in Göttingnu. Ko se je njegov starejši brat Leopold v Baden-Badnu 20. decembra 1886. odpovedal rumunskemu prestolu, je postal po sklepu rumunskega parlamenta dne 18. marca 1889. prestolonaslednik in dobil naslov kraljevske visokosti. 10. januarja 1893. se je poročil s princeso Marijo Sachsen-Koburg-Gotha, roj. 29. oktobra 1875. Po očetu svojega očeta Albertu Sachsen-Koburg-Gotha, možu angleške kraljice Viktorije, je sedanja rumunska kraljica vnukinja, a naša kraljica pravnučinja kraljice Viktorije.

Rumunska kraljica Marija

14. oktobra 1914. je umrl rumunski kralj Karl I. in prestol je zasedel pokojni Ferdinand. 27. avgusta 1916. je Rumunija napovedala centralnim silam vojno, 7. maja 1917. pa je morala po težkih porazih skleniti mir v Bukarešti. Kralj Ferdinand je z rodbino odšel v Jassy, kjer je ostal do poraza centralnih držav, nakar se je vrnil v Bukarešto. Z mirovno pogodbo se je Rumunija zelo povečala: dobila je od Avstro-Ogrske vso Sedmograško in Bukovino z delom Banata, a od Rusije Besarabijo. 4. avgusta 1919. je kralj Ferdinand svedčan vkorakal v Bukarešto, 15. oktobra 1922. pa je bil kronan za kralja nove Rumunije.

Iz njegovega zakona s kraljico Marijo se mu je rodilo petero otrok: princ Karl (roj. 15. oktobra 1893. v Sinaji), ki je med vojno služil v rumunski vojski in se 10. marca 1921. poročil z grško princeso Heleno, hčerjo pok. kralja Konstantina I. in kraljice Sofije, sestre bivšega nemškega cesarja Viljema. Hči Jelisava se mu je rodila 10. oktobra 1894. in se 1. 1915. poročila s tedanjim grškim prestolonaslednikom Jurijem, ki je potem postal kralj, a se je moral odpovedati prestolu. Druga njegova hči je princesa Marija, roj. 8. januarja 1900., poročena 8. junija 1922. s kraljem Aleksandrom I. jugoslovnskim, dalje je sin princ Nikolaj (roj. 18. avgusta 1903.) in princesa Ileana (roj. 25. decembra 1909. v Bukarešti). Ker se je prestolonaslednik Karl radi svoje morganatske ženitve z Zizi Lambrino moral odreči prestolu, je bil imenovan za prestolonaslednika njegov sin Mihael.

Dunaj v revoluciji

Schattendorfski proces in avstrijska javnost. — Vloga komunistov pri demonstracijah. — Brutalnost policije in podivjanost demonstrantov. — Nedolžne žrtve. — Dunajski humor. — Nenadomestljiva škoda v justični palači: uničena knjižnica, zažgani akti, razdejana zemljiška knjiga. — Gradba nove justične palače

Na Dunaju, 19. julija.

Danes, tri dni po krvavih petkovih in sobotnih dogodkih se je začel vračati mir in red in velemesto si polagoma nadeva svojo staro lice. To se pravi, le na Dunaj. V srcih je ostala še vedno groza nad strašnimi prizori in ljudje še dolgo, dolgo ne bodo pozabili, kako je mogel sicer tako mirni in prijazni Dunaj na mah vzplameneti, pozabiti svoje človeško dostojanstvo in se na toli krveločni način vreči v barbarsko uničevanje.

Tužec, ki pozna Dunajčane le iz pripovedovanja in ve, da je to ljudstvo vse prej kot željno revoluciji, krvi in boja, bo petkove dogodke razumel še težje. In vendar so bili zgolj naravna posledica — dasi vsega obsojanja vredna posledica — nedavnih dogodkov, ki so bili po svojem značaju zmogni razpaliti strasti še mnogo bolj miroljubnim ljudem kakor so Dunajčani. V mislih imam schattendorfski proces. Zgodilo se je, da sta bila na neki politični demonstraciji ubita neki invalid in nedorastli otrok. Policija je izsledila ubijalca in ju predala sodišču. Dan pred usodnim petkom je padla razsodba: izrekla jo je porota, v kateri je sedelo pet delavcev, nekaj uradnikov in en kmet. Predsednik je bil neki upokojeni železniški uradnik, po mišljenju fanatičen pristaš krščansko-socialne stranke. O vsem tem se gotovo že poročali. Porota je vsa stavljen vprašanja o krivdi kategorično zanikala. Iz prepričanja? Ali iz napačnega tolmačenja dogodkov? Kdo ve! Gotovo je le, da so po proglasitvi oprostitelne razsodbe ne samo delavci nego tudi ljudje iz drugih krogov, ki so stvar trezno presojali, zmigavali z glavo. Že takrat se je mnogim vsiljevala misel, da je bil ves proces farsa, politična kupčija, ki so jo pod vplivom hujšajočih velenjskih listov inscenirali gotovi krogi. Da so vedeli, kakše posledice bo rodil ta proces, bi se bil pravdorek ljudskih sodnikov nemara ne gasil tako kakor se je. In bil bi gotovo manj nepravilen ...

Le preveč je razumljivo, da so delavci smatrali oprostitev schattendorfskih krivcev kot udarec sebi in obraz. In zopet je bila naloga merodajnih krogov, da računajo s tem razpoloženjem. Tu zadene krivda delavske voditelje, ki so vedeli, da je v masi zavrelo in da utegne opasno udariti na dan. Treba je bilo imeti ljudi v rokah, treba je bilo pravočasno kanalizirati ljudsko jezo in ogorčenje in odvzeti instinkte uničevanja na stranski tir. In tega voditelji niso razumeli, ne samo to, oni so se dali celo uspraviti v brezskrbnost. To priliko so spretno porabil komunisti, ki se jim je zdela kot nalašč ustvarjena za njih subverzivno početje. To danes ni več samo domneva; dejstvo, da je policija aretirala več ruskih komunistov, da je bil prijet komunist Fiala, ki je igral temno vlogo že pri nemirih l. 1919., in o katerem je dokazano, da je pred justično palačo prvi dal znamenje za streljanje — v tej točki se skladata službeni poročili policijskega ravateljstva in socialnodemokratske stranke —, ti dejstvi govorita več kot dovolj. Komunisti so vzeli socializmom vajeti iz rok in pretvorili nameravano mirno demonstracijo v strašen pokol. Ta konstatacija je izredne važnosti; ona priča ne samo, da so socialisti na petkovih dogodkih manj krivi kakor jih dolži dunajska krščansko-socialna javnost, nego predvsem, da je v Avstriji, ki je navidez že davno prebolela komunistično epidemijo, subverzivni boljševizem še vedno opasen. Bilanca petkovih demonstracij navaja 82 mrtvih in več sto ranjenih ter težke milijone šilingov škode. Številke mrtvih in ranjenih so strahotno visoke in človek se nehotе vpraša: na kom je krivda, da je bilo toliko življenj izgubljenih in toliko ljudi pohabljenih? Stanatizirana množica je zmogla vsega, to je

Slika razdejanja

Hodnik v traktu višjega deželnega sodišča.

res; res pa je tudi, da je strahopetna in da jo čim začuje strele, popade panika in da se razkropi. Skoro vsi mrtveci in domala vsi težki in lahki ranjenci pa izkazujejo rane od strelcev, sabelj in krepcev. To dokazuje, da je panika zahlevala manj človeških žrtev kakor poboji sami. Iz tega zopet izhaja, da je vladala na obeh straneh, s strani demonstrantov kakor tudi policije, velika brutalnost. Neoporečne osebe, ki so na lastne oči opazovale dogodke pred justično palačo, univerzo in parlamentom, izjavljajo nedvoumno, da je zagrešila ekscese ne samo podivjana množica, temveč tudi mnogj stražniki, ki so z zlovesčim zadoščenjem streljali v množico in udrihali s sabljo po neoboroženih ljudeh. Evo le nekoliko vzgledov te barbarske podivjanosti, kakor jih citirajo današnji listi:

Ko so demonstranti s sekirami raz-

Marmorna dvorana v II. nadstropju justične palače po požaru

Sredi slike se vidi poprsje Franca Jožefa I., ki stoji še danes, devet let po razsulu habsburške monarhije, na svojem mestu in mu ne fanatični demonstranti, ne ogenj in voda očitno niso mogli do živga.

rušili debela vrata justične palače in vdrl v notranjost, se je skoro vsemu oboju s pomočjo članov »Schutzbunda« posrečilo uiti pri stranskih vhodih na varno. Nekateri starejši sodniki, ki se niso tako hitro zavedli nevarnosti, pa so padli druhal v roke. Podivjana horda jih je jela suvati in pretepati ter jih je prisilila, da so jo kleče prosili milosti. Šele intervenciji Schutzbunda je uspelo rešiti jih iz rok fanatikov, ki bi jih sicer gotovo ubili. — O drugem primeru pripoveduje očividec v »Arbeiterzeitung«. Ko so začeli ljudje bežati na vse strani, se je skušalo rešiti tudi več pasantov, ki so bili na demonstracijah docela neudeleženi. Med njimi se je nahajalo nekaj mladih, dobro oblečenih

Po končanem delu ...

Pogled v gornje nadstropje justične palače.

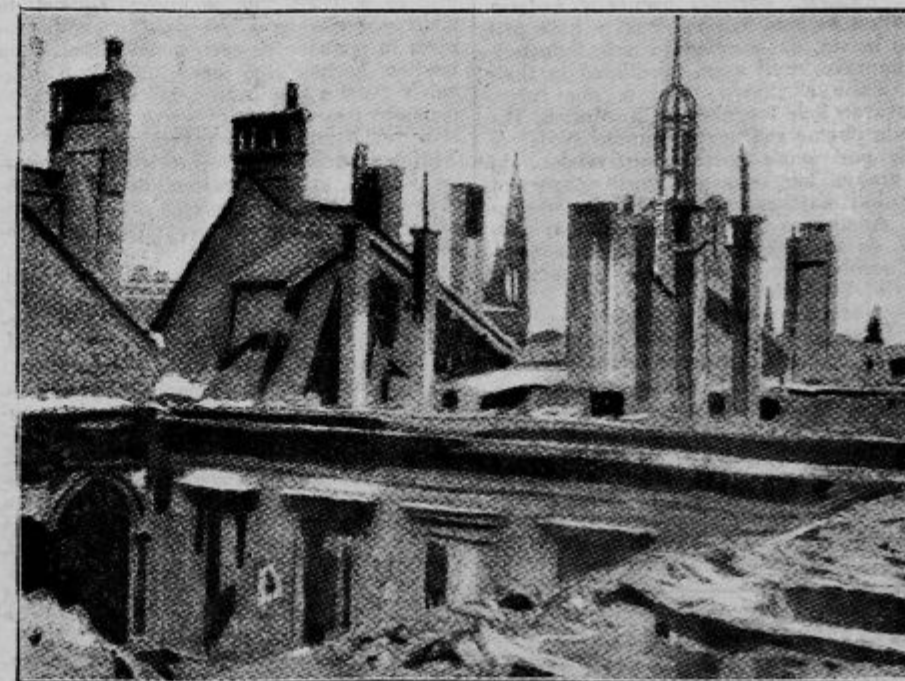
stražo: »Streljajte, če si upate!« In neverjetno: straža je v resnici streljala. Oddala je celo salvo na neoborožena moža, ki se je krvavo zgrudil na kamenje. Tako poroča »Arbeiterzeitung«.

Seveda ni mogoče presoditi, koliko je resnice na teh ekscesih. Gotovo je le eno: da so se ekscesi dogajali, in sicer na obeh straneh. Da ni prišlo do ekscesov, bi bilo število mrtvih in ranjenih vsaj za polovico manjše. Tragično pri vsem tem je tudi to, da je največ žrtev

padlo po nedolžnem. V hiši nad trgovom, kjer so se vršile demonstracije, je neka ženska odprla okno in radovedno motrila razjarjeno množico. Ravno tisti hip je straža ustrelila v zrak, da prestraši naskakujoče demonstrante. Eno od krogel je pogodila nesrečno v vrat. Padla je mrtva na tla. Takih nedolžnih žrtev je bilo še več.

Da Dunajčani vzlic resnosti položaja niso izgubili svojega znanega humorja, priča naslednja zgodba:

Bilo je v petek popoldne, sredi najhujših demonstracij. V ulici Neustift se nahajata dve trgovini z orožjem. Lastnik ene od teh je Karl Barth. Razjarjena množica je vlomila vrata in oplenila vso trgovino. (V splošnem treba de-

Pogled čez streho justične palače proti rotovžu

deklet, ki so se hotela zateči v vežo hiše št. 4 na Hansenovi cesti. Toda vrata so bila zaklenjena, pa so se hotela stisniti k zidu. Tedaj je pridrvel neki stražnik na konju, se postavil s konjem pred vrata in začel divje udarjati s sabljo po dekletih, ki so jokaje in s povzdignjenimi rokami prosila usmiljenja. Tolkel je toliko časa po njih, da so se nesrečne deklice vse okrvavljene nezvestne zgrudile na tla. — Pri čiščenju ulice Bartenstein si je neka straža dovolila nečuvno brutalnost. Ko je razganjala ljudi na cestah okrog rotovža in slepo streljala v množico, ki se ni mogla dovolj hitro razkropiti, je neki mož zaostal. Videč, da ne more pobegniti, ker so mu bili stražniki že prebližju, je skočil na kup kamenja, si odpel suknjič, razprostrl roke in kričnil na

monstrantom priznati, da so znali spoštovati tujo lastnino in je gornji primer precej osamel. Naslednji dan, v soboto, je bila Barthova trgovina zaprta, na vratih pa je visel listič s temi besedami: »Vsled nepristojne razprodaje je trgovina zaprta.«

Največja škoda, povzročena od demonstrantov — če izvememo ono indirektno, ki je nastala vsled splošne stavke in ki je tudi precejšnja — je brez dvoma škoda na požganem poslopju justične palače in na uničenih aktih. Sicer so se prve pretirane vesti, ki so zagotavljale, da je pogorela cela palača z vsem, kar je bilo v njej, izkazale k sreči za neresnične, vendar je le preveč resnično, da je delo druhal uspelo nad vsako pričakovanje. Cela vrsta pi-

sarn, da, celi oddelki so postali žrtev ognja in vode. Uničen je velik del krasne juristične biblioteke (med njimi zvezki, kojih vrednost je neprecenljiva), popolnoma razdejana je zemljiška knjiga, od katere pa se je ohranil najvažnejši del: registratura. To je še sreča; zakaj s pomočjo registrirne knjige bo vsaj mogoče rekonstruirati izgubljene zemljiške knjige. V njej so namreč zabeleženi vsi sodni vpisi v zemljiško knjigo, prenos hipotek in lastninskih listin. Toda preden bo izvršeno vse to ogromno delo, bodo minila leta, morda desetletja. Da bo pri tem trpelo zasebno gospodarstvo, leži na dlani. Več let bo vladala na realitetnem trgu neizvestnost glede realitet v osrednjih okrajih in kreditna kapaciteta posestnikov iz teh okrajev bo močno prizadeta. Škode, ki se na ta način dela narodnemu gospodarstvu, sploh ni mogoče preceniti. Ne motimo pa se, če trdimo, da je vsaj tolikšna kakor na uničenih dobrinah, če ne večja.

Danes si je ruševine sodne palače ogledala sodna komisija. V nekatere trakte ji policija sploh ni dovolila dostopa, ker se je bati, da se vsak hip porušijo. Malo upanja je, da bo mogoče palačo restavrirati. Če se dožene, da so glavni zidovi preveč trpeli, bodo stavbo, kakor sem čul, podrli in na njenem mestu zgradili park, novo palačo pa zgradili na drugem kraju.

Naši onstran granic

Italijanska agitacija za Dalmacijo

Agitacija za Dalmacijo je postala v zadnjem času neverjetno živa. 14. t. m. se je vršilo na univerzi v Rimu odkritje plošče v spomin Viljemu Oberdanku in Fr. Rismondu. Plošča nosi sledeči napis: »Imenu Tržača Viljema Oberdana, ki je s tega učnega mesta krenil, da izvrši maščujoče žrtvovanje za odrešenje svoje zemlje, hoče rimska univerzitetna mladina na veko pridrži ime Francesca Rismonda iz Splita, boreca in mučenika za isti ideal, ki nikoli ne ugasne.«

Tekom iste slovesnosti je bil v veliki avli univerze odkrit bronasti kip predsednika vlade Mussolinija. Govorili so senator Cipicco, on. Dudan in rektor Del Vecchio.

»Padlo je na stotine in stotine mladih dijakov rimske univerze«, je rekel med drugim rektor, »in stotine in stotine sinov iz vseh delov Italije. Z njihovimi žrtvami je bila dosežena in izpolnjena Oberdankova vroča želja. Mar so bili doseženi vsi cilji? Mar so bile izpolnjene vse vroče želje? Ali ne prihaja do nas nikakr jeke bolesti z obrežja, kjer je že zmagovito vihrala naša trobojnica, a je bila potem sneta? Ker je živim prepovedano govoriti, poslušajmo glas mrtvih. Iz njihove nepregledne trume se dviga glas, ki ga pobožno čujemo v svojih srcih. Ljudje minejo, človeške ideje pa ostanejo večne. Italija, mati češčenja, da bi mogla postati velika in srečna, kakor so hoteli tvoji sinovi, ki jim je bila lahka smrt za Te!«

Za rektorjem sta govorila še senator Cipicco in poslanec Dudan, navzoči pa so bili tudi zastopniki vlade in vojske.

— Italijantizacija primkov. Tržaška prefektura razglašala med drugim nastopne izpremembe primkov: Kožuh Coselli, Beloglavce Cobianchi, Kocjančič Coccani, Gabrijelič Gabrielli, Rosić Rossi, Simičić Simini, Krišič Chersi, Troha Trocca, Brelin Brelli, Zadnik Sadini, Plančič Pianciani, Ogrizović Griso, Lipičar Lippli, Valič Vali, Dorčić Dorsi, Prelec Prezzi, Tomažič Tomasi, Lukac Lukas, Blažko Blasco, Pegan Pegani, Mihelič Michelini, Kohn Coen, Klemenčič Clementi, Marković Marcolini, Sossi Sossi, Kastelic Castelli itd. To je iz seznamov onih, ki so prosili za izpremembo primkov. Komisija pa izpreminja tudi slo: beno razne primke, ne da bi bili dotični ki vložili kako prošnjo. Pregledala je prvih 1258 primkov v seznamu in določila: Adamič Adami, Afrič Afri, Ambrožič Ambrosi, Andrejčič Andrei, Antič Antončič, Antonič Antoni itd. Po tem načinu bo komisija nadaljevala izpreminjevanje primkov. Z Goriskega poročajo, da temeljito doslej po komisiji v Gorici izvršene premembe primkov na dotičnih prošnjah. Nasilnih, uradnih prememb še ni bilo. Med tem pa pošiljajo razni fašistovski odbori slovenskim kmetom poziv, da naj izprememijo svoje primke v italijanske in jim navajajo tudi tozadevne italijanske oblike. Fašisti računajo, da bo takole do novega leta naše Primorje že najpristnejša Kala brijal!

— Izplačana vojna odškodnina. »Cassa mobile di Gorizia« je izplačala v preteklem mesecu 96 milijonov 327.100 lir. S tem denarjem je odškodovanih 26.339 oseb. »Banca d'Italia« v Gorici, Trzinu in Tolminu je izplačala v istem mesecu 52.400.200 lir. S tem je odškodovanih 8051 oseb. Odškodnino so dobili poškodovanci iz Goriske pokrajine z Vipavsko dolino, Krasom, Banjsko planoto, Soško dolino do Tolmina, za Podbrdo, Trbiž in Idrijo.

— Hrvaščina obligatna v srednjih šolah na Reki. Italijansko prosvetno ministrstvo je odredilo, da se uvede v reških srednjih šolah hrvaščina kot obligaten predmet, in sicer takoj z nastopnim šolskim letom. Ukine se nemščina kot obligaten predmet. Fašistični napihnjenci se protivijo temu, češ da ni umestno, »kazati Jugoslovenom nekako prijateljsko razpoloženje«. V Rimu so pač uvideli, sicer gotovo neradi, da Reka brez hrvaščine ne bo mogla živeti!

— Važno državno cesto prve kategorije, ki vodi skozi volžanske vasi, neprestano popravljajo, izboljšujejo in odpravljajo klance. Da se odtegnejo ovinku, izvedejo cesto pod Čiginjem. Kmetje se bojijo škode, ako bi šla cesta čez rodovitno čiginjsko polje. Cesta bo krasna, zlozna, pravijo, da bi utegnila izbornu služiti v vojnem služaju.

— Izletnikov je po Vipavski dolini po leti vedno več. Posebno prihajajo radi Tržačani. Na Nanosu, Čavnu in Javorniku je ob nedeljah polno turistov. Sedaj bo po vrhovih in dolinah ob meji mrgolelo vse polno vojaštva, ker se prično vojaške vaje velikega obsega.

J. O. Curwood:

Preganjanja žena

Roman.

»Slutim, Aldous, da imate prav,« je dejal. »Nekega dne se s Quadom pomeniva o najinih stvarih.«

»Tudi jaz imam take namene, Peter.«

Inženjer ga je presenečeno pogledal.

»Vi —?«

Aldous je pokimal.

»Quade se je nocoj z drezino odpeljal v Tête Jaune. Jutri pojdem z vlakom za njim. Ne morem vam povedati, kaj se je zgodilo, Peter, toda uverjen sem, da bo končalo s Quadovo in Culver Rannovo smrtjo — ali pa z mojo. To mislim povsem doslovno. Nepojmljivo se mi zdi, da bi mogli živeti vsi trije obenem. Preden se odpravim v Tête Jaune, sem vas hotel nekaj vprašati. Saj poznate vsak griček in vsako stezico v okolici tega kraja, jelite da?«

»Menda je ni take, ki je še ne bi bil prehodil ali prejahal.«

»Tedad mi morda lahko poveste, kod naj iščem, kar moram najti: človeški grob.«

Peter Keller si je prestal zažigati pipo. Nekaj časa ga je začudeno gledal.

»Okoli Tête Jaune je veliko grobov,« je rekel naposled, »neznansko grobov je tam — a mnogo jih nima napisov. Ako je grob, ki ga iščete, Quadeov grob, tedaj bo gotovo brez napisa.«

»Trdno sem uverjen, da ga ima — ali da ga je vsaj imel nedavno tega,« je dejal Aldous. »Ime tistega, ki počiva v njem, je dokaj nenavadno — morda se ga mo spomnite, Peter: Mortimer Fitz Hugh.«

»Fitz Hugh — Fitz Hugh,« je ponavljal Keller, izpuščaje goste oblake dima. »Mortimer Fitz Hugh...«

»Umrli je menda še pred nastankom têtejaunske naselbine ali pa nemara takoj, ko je tja dospela železnica,« je dodal Aldous. »Bil je na lovskem izletu in domneva, da je bila njegova smrt nasilna, se mi vidi utemeljena.«

Keller je vstal in jel po svoji stari navadi korakati po izbi sem ter tja; o vkoreninjenosti te navade je svedočila vhojena stezica na nepobarvanem smrekovem podu.

»Tam gori je grob ob groba, a preden je nastala Tête Jaune jih je bilo veliko manj,« je izpregovoril puhaje. »Gori med grebeni White Knob Mountaina je pokopan nekdo, ki ga je grizzly raztrgal na kose. A temu je bilo ime Humphrey. Stari Yellowhead John — Tête Jaune so ga imenovali — je umrl že veiko let pred tem in nihče ne ve, kje mu je grob. Pet mrtvih smo imeli, preden je prišla železnica, in med njimi ni bilo nobenega Fitz Hugh. Crabby, stari Crabby Tompkins, trapper, je pokopan v pesku ob Frazerju. Zadnja povodenj mu je odnesla nagrobnik. V Glacier Canyonu sta dva nezaznamovana grobova, mislim pa, da sta stara že kakih deset let. Burns je bil ustreljen. Poznal sem ga. Mnogo jih je umrlo, ko je prišla železnica, pred tem pa —«

Tedajci je premolknil. Pogledal je Aldousa, Sopol je hitreje.

»Bog nebeški, spominjam se!« je vzklil. »Tam v Saw Tooth Range, deset milj od Tête Jaune, je gora — gora z najljubšimi vejami dolinico, ki sem jo kdaj videl, in ob njenei znojži jezero, ne večje od tega tabora. Pri jezercu stoji stara koliba, ki si jo je bil postavil Yellowhead pred petdesetimi leti. Tam je slepa soteska, ki se na desni odceplja od doline. V tej soteski smo našli na grob. Napis ima, a prvega imena ne pomnim. Lahko da ga je dež izpral. Toda, Bog mi je priča, drugo ime je bilo Fitz Hugh!«

Z nenadnim vzvikom je Aldous planil s stola in ujel Kellerja za roko.

»Ste li gotovi, da je tako, Peter?«

»Tako gotovo, da bolj biti ne morem!«

Aldous kar ni mogel obrzdati svojega razburjenja. Inženjer ga je gledal še bolj začudeno kakor prej.

»V kaki zvezi je ta gomila s Quadom?« je vprašal. »Tisti človek je umrl, ko niso v tem kraju še ničesar vedeli o Billu.«

»Tega vam zdaj ne morem povedati, Peter,« je odvrnil Aldous, vlekoč inženjerja k mizi. »Vsekako zveste prav kmalu. Zdaj vas prosim, da mi narišete zemljevid, ki me privede h grobu. Ali boste?«

Na mizi je ležal svinčnik in papir. Keller je sedel in je potegnil oboje k sebi.

»Vrag naj me vzame, če vem, kaj ima ta grob skupnega s Quadom,« je godrnjal, »toda pokažem vam, kako ga najdete.«

Nekaj minut sta se globoko sklanjala nad mizo. Peter Keller je popisoval pot do gore Saw Tooth, rišoč jo košček za koščkom na list uradnega papirja. Ko je bil to narejeno, je Aldous oprezno zložil načrt in ga je spravil v svojo denarnico.

»S to risbo ne morem zabloditi in — hvala vam, Keller!«

Ko je Aldous odšel, je Peter Keller še nekaj časa globoko zamisljen, sedel na svojem stolu.

»Čudim se le, kaj vraga utegne biti z grobom, da ga tolikanj osrečuje,« je godrnjal, prisluskujoč žvižganju, ki se je oglašalo s ceste.

Aldous pa, ko se je vračal v Miette Plain, samcat sam in z mesecem nad glavo, je resnično čutil, da je nocojšnja noč zanj bolj slavna od kateregakoli dne v njegovem dosedanem življenju. To pa zato, ker je vedel, da Peter Keller ni človek, ki bi trdil nekaj, o čemer ne bi bil do dobra uverjen. Mortimer Fitz Hugh je bil mrtev, re nemogoče, da bi se hotela zver, kakršna je bil Quade, boriti zanj. Njegove kosti so počivale pod nagrobnikom tam gori v mali slepi soteski v senci gore Saw Tooth. Namenil se je, da jutri pove to Jani. In slepo si je obetal, da bo vesela novice.

Tiho požvižgavaje je zavil mimo kitajske pralnice ob reki, prekoračil železniške tirne in izginil v hosto za njimi. Čez četrte ure se je neslišno splazil v Stevensov šotor in legel spat.

IX.

Stevens, ki se mu je sanjalo o dvajsetorici konj, kako so se utapljali med skalami v reki, je nemirno spal. Zbudil se je še pred svitom; ko pa je oprezno zlezal iz vjgama, da ne bi dramil svojega dečka, je našel, klečečega pri majhnem ognju, Aldousa, ki je baš rezal tenke kose slanin v ponvico. Žalost nad izgubo se je mezarju vidno izražala v potrlih očeh, v obrazu in v obupu pobešenih ramah. John Aldous, ki je imel tri ure med odejami na dobrem, je bil prav tako čil in bister kakor sam prasketajoči ogenj pred njim. Že pol ure ga je imelo, da bi zažvižgal. Zdaj, ko je uzrl Stevensa, se ni mogel več premagati...

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzjavke: Kredit. Ljubljana. Telefon št. 2040, 2457, 2548; interurban: 2706, 2801.

Pohištvo

elegantno, fino, cenevredno po lastnih in danih načrtih

A. AMANN, Ljubljana

Dvorni trg št. 1.

Krasna vila

na Bledu,

v bližini kraljevega dvorca

na prodaj.

Vprašanja pod značko „EPOS“ na poštni predal 29 Ljubljana.

MALINE

kupuje vsako množino tudi cele vagone

tvrdka „ALKO“ družba z o. z.

oddelek brezalkoholne pijače

Ljubljana, Kolizej.

Višji bančni uradnik

z dolgo etno prakso še primerne samostojne službe pri večjem in uslušnem podjetju. Cenjene ponudbe od Resno-568 na upravo „Jutra“

Stanovanje

v Ljubljani

2-3 sob. mirno, udobno, ne preveč oddaljeno od središča, išče za 1. september ali prele stranka b oseb. Ponudbe pod »Septemher« na upravo lista.

Park-sanatorij Schweizerhof

GRAZ - WETZELSDORF.

Za notranje in živčne bolezni. Posebni oddelek za zdravljenje Arteriosklerose. Prospekt

Najboljša

svinjska mast

znamke — I. P. — znamke

lastni izdelek tvrdke

E. POPOVIČ — LJUBLJANA

se razpošilja v ročkah po 20 in 50 kg ter sodih po 50, 100 in 200 kg.

Točna postrežba! Cene najnižje!

Brez posebnega obvestila.

Globoko užaloščena naznanjam v svojem in imenu svojih otrok, da je naš nad vse ljubljani mož, atek, stric in svak, gospod

ŠTEFAN DOBNIK

bivši predsednik deželne vlade in bivši narodni poslanec, posestnik in mlinar.

dne 19. julija ob 20. uri po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi, v Bogu zaspal.

Zemski ostanke predragega se bodo položili k večnemu počitku dne 21. julija t. l. ob 3. (15.) uri na domače pokopališče v Št. Janžu na Dravskem polju.

ZLATOLIČJE, dne 20. julija 1927.

Zalujoče rodbine: Dobnik, Jaro, Macun.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš ljubljani sin, oče in stric

Tone Krovnik

poštni uradnik v Mariboru

dne 20. t. m. ob 5. uri zjutraj po dolgi, mukepolni bolezni, star 47 let, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega se bo vršil v petek dne 22. t. m. ob pol. 11. uri iz hiše žalosti v Ljubnem na tamkajšnje pokopališče.

V LJUBNEM, 20. julija 1927.

Zalujoči ostali.

Naš srčno ljubljani soprog oče, brat, stric, tast in star oče, gospod

Ivan Pleskovič

računovodja brat. skladne

je danes ob 5. uri zjutraj preminul.

Njegovo truplo položimo v petek, 22 t. m. ob 4. uri pop. k večnemu počitku.

Trbovlje, 20. julija 1927.

Zalujoči ostali.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega nepozabnega sina, brata, vnuka in nečaka, gospoda

Joška Tonejca

se vsem prav iskreno zahvaljujemo.

Posebna zahvala na bodi izrečena motociklističnemu klubu in vsem drugim udeležencem iz Zagreba in drugih krajev, sportnemu klubu »Ilirija«, zg. pevcem za ganljive žalostinke, darovalcem krasnih cvetov in venčev in vsem onim, ki so dragega nam pokojnika spremili v tako obilnem številu na njegovi zadnji poti.

LJUBLJANA, 20. julija 1927.

Zalujoča rodbina Tonejc z ostalimi sorodniki.

Zahvala.

Za vsa iskrena sočustvovanja ob smrti naše nepozabne matere, stare matere in tašeč, pokojne gospe

Koširjeve Franje

roj. Malenšek, poročena Gulič

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom svojo najtoplejšo zahvalo.

Se posebno se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki so spremili blagopokojnico na njeni zadnji poti, vsem zastopnicam in zastopnikom narodnih in kulturnih društev, vsem darovalcem krasnega cvetja, šmartinskih pevcem za ganljivo in izbrano petje, tacenskim ognjegascem za častno spremstvo in sploh vsem, kateri so kakorkoli počastili spomin blagopokojnice.

V LJUBLJANI, 20. julija 1927.

Zalujoča rodbina dr. Balticeva

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavica

Din 50.000.000—

Rezervni zaklad okoli Din 10.000.000—

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Solit, Trst

Brzjavni naslov:

Banka Ljubljana

Telefon števil 261, 413, 502 503 in 504.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.